



# **Geluidshinder**

**Welke mogelijkheden biedt het civiele recht om  
geluidshinder van burenen aan te pakken?**

**Datum: juli 2009**

**Auteur: J.J. den Hollander**

**Begeleider: Dhr. Smeehuijzen**

**Master Privaatrecht, Vrije Universiteit**

**Amsterdam**

## **Voorwoord.**

Na verschillende diploma's te hebben gehaald aan 2 hogescholen en universiteiten is nu het moment aangebroken om een punt te zetten achter bijna 10 jaar studeren. Veel opdrachten en toetsen hebben in deze jaren de revue gepasseerd. Ik heb mijn studententijd afgesloten met het schrijven van deze scriptie, een opdracht die onverwachts anders uitpakte dan ik had verwacht. De combinatie van een interessant onderwerp dat bij nadere bestudering een steeds groter maatschappelijk probleem lijkt te worden heeft mij sterk gemotiveerd om hier een scriptie over te schrijven. Hoewel ik wekenlang als kluizenaar heb geleefd om deze scriptie binnen de gestelde termijn te voltooien, heb ik deze laatste opdracht met genoeg volbracht. Ik hoop dat zo min mogelijk mensen geïnteresseerd zijn in de behandelde stof. Mocht er desondanks toch iemand zijn die geluidshinder van zijn burens ondervindt, dan hoop ik dat deze scriptie inzicht kan geven in de mogelijkheden die het recht biedt om het probleem op te lossen.

J.J. den Hollander.

## **Inhoudsopgave.**

### **Hoofdstuk 1 Inleiding**

1.1	Inleiding.....	5
-----	----------------	---

### **Hoofdstuk 2 Invloed en omvang geluidsoverlast**

2.1	Invloed van geluidsoverlast op de gezondheid.....	7
2.2	Ziektebeelden.....	7
2.3	Beïnvloedende factoren.....	8
2.4	Omvang van het probleem.....	8
2.5	Aantal personen dat geluidsoverlast ondervindt.....	9
2.6	Vergelijking geluidsoverlast 1997-2008.....	10
2.7	Conclusie.....	11

### **Hoofdstuk 3 Burenrecht**

3.1	Geschiedenis.....	12
3.2	Het Burgerlijk Wetboek.....	12
3.3	Burenrecht.....	13
3.3.1	Eigenaar van een erf.....	13
3.3.2	Het erf.....	14
3.3.3	Regelend recht.....	15
3.4	Conclusie.....	15

### **Hoofdstuk 4 Onrechtmatige daad**

4.1	Onrechtmatige daad.....	17
4.2	Het artikel.....	17
4.2.1	Onrechtmatigheid.....	17
4.2.2	Inbreuk op het recht van een ander.....	17
4.2.3	Doen of nalaten in strijd met wettelijke plicht.....	18
4.2.4	Doen of nalaten in strijd met hetgeen volgens ongeschreven recht in het maatschappelijk verkeer betaamt.....	19
4.2.5	Rechtvaardigingsgronden.....	19
4.3.1	Toerekenbaarheid aan de dader.....	20
4.3.2	Toerekening krachtens schuld.....	20
4.3.3	Uitzondering: kinderen.....	20
4.3.4	Uitzondering: schulduitsluitingsgronden.....	20
4.3.5	Toerekening krachtens de wet.....	20
4.3.6	Risicoaansprakelijkheid.....	21
4.3.7	Toerekening krachtens verkeersopvattingen.....	21
4.4.1	Schade.....	21
4.4.2	Wettelijke regeling.....	22
4.4.3	Voorbeelden schadevergoeding naar aanleiding geluidsoverlast.....	23
4.4.5	De schade moet zijn veroorzaakt door de onrechtmatige daad.....	25
4.6	Conclusie.....	25

## **Hoofdstuk 5 Onrechtmatige geluidshinder**

5.1 Onrechtmatige geluidshinder. ....	26
5.2 Eigendom en onrechtmatige geluidshinder. ....	26
5.3 Eigendom en misbruik van bevoegdheid. ....	26
5.4.1 Onrechtmatigheid. ....	27
5.4.2 Criterium. ....	28
5.4.3 Algemeen vs. zwaarwegend maatschappelijk belang ....	29
5.4.4 Plaatselijke omstandigheden. ....	29
5.4.5 Wie zat er het eerst ....	30
5.4.6 (Algemeen) belang vs. belang schadelijder.....	30
5.5.1 Normen en richtlijnen.....	30
5.5.2 Decibel. ....	31
5.5.3 Wet geluidshinder. ....	31
5.5.4 Besluit detailhandel en ambachtsbedrijven milieubeheer. ....	32
5.6 Analoog toepassen van andere wetten op burenhinder. ....	32
5.7 Strafrecht en de APV.....	33
5.8 Conclusie.....	34

## **Hoofdstuk 6 De rechter**

6.1 De gang naar de rechter.....	36
6.2 De civiele rechter. ....	36
6.3 Het kort geding.....	36
6.4 Bevoegde rechter.....	37
6.5 Sector kanton en civiel. ....	38
6.6 Wie dient de eiser voor het gerecht te dagen. ....	39
6.7.1 Praktijkvoorbeelden vorderingen en uitspraken op het gebied van huurrecht.....	39
6.7.2 Eerst kort geding, daarna bodemprocedure.....	39
6.7.3 Primair ontruiming, subsidiair andere maatregelen. ....	40
6.7.4 Geluidshinder van burens beperkt zich niet tot hinder vanuit huis.....	40
6.7.5 Schadevergoeding verhuurder aan huurder door geluidsoverlast. ....	40
6.8 Conclusie.....	41

## **Hoofdstuk 7 Bewijs**

7.1 Bewijs.....	42
7.2 Wettelijke regeling.....	42
7.3 Voorbeelden bewijs.....	42
7.4 Praktijkgevallen.....	44
7.5 Conclusie.....	47

## **Hoofdstuk 8 Conclusie en eigen mening**

8.1 Conclusie.....	48
8.2 Beoordeling huidige wetgeving en criteria. ....	49
8.3 Op weg naar een harde norm?.....	51
8.4 Alternatieve oplossing.....	52

## **Bijlage**

Literatuurlijst.....	54
----------------------	----

## Hoofdstuk 1 Inleiding.

### 1.1 Inleiding.

*“Mevrouw de agente wist me te vertellen dat ik in de gevangenis kom als ik mijn buurman overhoop rijdt. Het lijkt me in iedergeval stiller in de bak dan in mijn huis...”<sup>1</sup>*

Hoofdpijn, misselijkheid, en prikkelbaarheid. Maar ook ziekteverschijnselen als slaapstoornissen, angst en depressiviteit. Dit zijn slechts enkele voorbeelden van aandoeningen die kunnen ontstaan naar aanleiding van geluidsoverlast...

In het masterjaar van mijn opleiding Rechtsgeleerdheid aan de Vrije Universiteit te Amsterdam, heb ik besloten kennis te gaan maken met de rechtspraak door middel van het volgen van een stage. Deze stage heb ik volbracht bij een rechtsbijstandsverzekeraar op de afdeling Onrechtmatige Daad & Letselzaken. Tijdens deze stage van drie maanden zijn mij enkele zaken onder ogen gekomen die betrekking hadden op het onderwerp burenhinder, waarbij geluidsoverlast in de praktijk de meest voorkomende vorm van hinder bleek te zijn.

Schrijvende brieven van cliënten wiens leven beheerst werd door burenhinder, gepaard gaande met uitgebreide logboeken van de overlast die zij ondervonden. Wanhopige mensen die als laatste redmiddel een beroep deden op hun rechtsbijstandverzekeraar in de hoop een oplossing te kunnen vinden voor de vaak jarenlang durende vetes met hun burens. Situaties waarin het conflict dermate was geëscaleerd, dat “een goed gesprek” niet meer tot de mogelijkheden behoorde en zelfs de lokale politie niet meer bereid was om nog enige energie te steken in het conflict.

Deze brieven deden mij de vraag oproepen welke mogelijkheden het recht biedt om een einde te maken aan dergelijke ellende, althans de overlast te beperken tot een manier waarop beide burens weer enigszins een normaal leven konden leiden.

Kan men deze problematiek civielrechtelijk aanpakken? Bij welke rechter kan men terecht? Wat kan er gevorderd worden? Kan de rechter een dwangsom opleggen of schadevergoeding toekennen in dergelijke situaties? Allemaal vragen waar ik een antwoord op wilde vinden.

1 op de 4 Nederlanders schijnt enige vorm van burenhinder te ondervinden. Daar Nederland een van de meest dichtbevolkte gebieden in de wereld is, lijkt dit ook niet verwonderlijk. Wat wel opvallend is, is de geringe hoeveelheid jurisprudentie die beschikbaar is over de aanpak van een dergelijk groot probleem. Want hoewel een relatief groot deel van de bevolking met deze problematiek te kampen heeft, lijken maar weinig mensen te weten welke mogelijkheden het recht biedt om deze problematiek te kunnen bestrijden. Niet alleen de burger, maar ook de advocatuur blijkt geen grote interesse te hebben in het civielrechtelijk aanpakken van geluidsoverlast. Het aantal advocaten dat gespecialiseerd is in de aanpak van deze problematiek lijkt in het niet te vallen in vergelijking met andere gebieden, zoals het arbeidsrecht en het faillissementsrecht.

Het grote aantal mensen dat hinder van de burens ondervindt in combinatie met de ernstige gevolgen die deze problematiek met zich teweeg kan brengen hebben mij doen besluiten een scriptie over dit onderwerp te schrijven. Aanvankelijk wilde ik een scriptie schrijven over de

---

<sup>1</sup> Geciteerd van de website [www.geluidforum.nl](http://www.geluidforum.nl). Het citaat is afkomstig van een vrouw die vastloopt in de strijd tegen haar bovenbuurman, waar zij al maandenlang ernstige geluidsoverlast van ondervindt.

toerekenbaarheid van een onrechtmatige daad. Ook het onderwerp schadevergoeding in het civiele recht spreekt mij aan. Het onderwerp (buren)geluidshinder heeft echter raakvlak met beide onderwerpen, aangezien art. 5:37 BW dat handelt over burenhinder, een species is van het algemene onrechtmatige daad-artikel 6:162 BW.

Omdat geluidshinder in de praktijk de meest voorkomende vorm van burenhinder blijkt te zijn, heb ik mijn onderwerp toegespitst op het onderwerp geluidshinder. De probleemstelling luidt dan als volgt:

*Welke mogelijkheden biedt het civiele recht om geluidshinder van burenen aan te pakken?*

Volledigheidshalve merk ik op dat deze scriptie zich richt op de mogelijkheden die het civiele, oftewel het burgerlijke recht biedt. Andere wegen, zoals de strafrechtelijke of bestuursrechtelijke weg zullen hierbij buiten beschouwing worden gelaten. Niet alleen vallen deze wegen buiten het kader van de gevolgde, namelijk privaatrechtelijke master. Ook dient een scriptie, gelet op de beperkte omvang, zich te concentreren op een specifiek thema.

Tevens dient men zich te realiseren dat het onderwerp primair benaderd wordt vanuit artikel 5:37 BW, welke geschreven is voor de eigenaar van een erf. Hoewel ook huurders van woonruimte in de scriptie worden betrokken, richt het zich in eerste instantie echter tegen eigenaren van woningen, oftewel mensen met een koophuis.

Ik hoop dat deze scriptie enig inzicht kan bieden aan iedereen die behoefte heeft aan informatie die betrekking heeft op het onderwerp.

## Hoofdstuk 2 Invloed en omvang geluidsoverlast

### 2.1 Invloed van geluidsoverlast op de gezondheid.

In de inleiding werden reeds een aantal ziektebeelden genoemd die kunnen ontstaan bij het ervaren van geluidsoverlast. Voordat wordt ingegaan op de juridische kanten van het onderwerp, volgt eerst een algemeen deel over het ervaren van geluidsoverlast. Op deze manier kan de ernst van het probleem zichtbaar worden gemaakt en kan men inzicht krijgen in de gevolgen die geluidsoverlast teweeg kan brengen. In het algemeen heerst vaak het beeld dat mensen die geluidshinder ervaren zich aan stellen en niet moeten `zeuren`. Of klachten naar aanleiding van geluidsoverlast reëel zijn zal van geval tot geval verschillen. Onderzoek laat echter zien dat de gevolgen van geluidsoverlast niet moeten worden onderschat.

In het verleden is veel onderzoek gedaan naar de gevolgen van geluidsoverlast op het welzijn van mensen. Hoewel het merendeel van deze onderzoeken zich richt op bijvoorbeeld lawaai van industrie en verkeer, kunnen de gevolgen volgens de rapporten ook door andere vormen van geluidsoverlast veroorzaakt worden.

### 2.2 Ziektebeelden.

Een grootschalig onderzoek naar de ziektebeelden als gevolg van geluidsoverlast is verricht namens de World Health Organisation (WHO). De uitkomsten daarvan staan in het rapport "Guidelines for Community Noise", welke in 1999 is uitgebracht.<sup>2</sup>

Naast ziektebeelden als misselijkheid, angsten, en depressiviteit komen de volgende klachten voor:

- labiliteit
- nervositeit
- slaapstoornissen
- verminderde eetlust
- vermindering van het libido
- gebruikelijke symptomen die optreden in het kader van stress, zoals een verhoogde bloeddruk, hart- en vaatziekten.

Uit een onderzoek uitgevoerd door het TNO in 2001 blijkt dat uit deze laatste categorie jaarlijks 80.000 mensen schade lijden in de vorm van verhoogde bloeddruk.<sup>3</sup> Bij ongeveer 5% van dit aantal leiden deze stresssymptomen ook daadwerkelijk tot het krijgen van een hartinfarct.

In het kader van deze scriptie waarin geluidshinder van de burens centraal staat, dienen bovendien nog andere ziektebeelden opgenoemd te worden. Deze kunnen ontstaan doordat men als gevolg van de overlast het huis isoleert en de ramen zoveel mogelijk dichthoudt.

Voorbeelden van klachten die hierbij kunnen ontstaan zijn:

- Allergische reacties
- Infectieziekten
- Toename van het aantal kankerverwekkende stoffen in huis
- Irritaties aan ogen, keel en neus.

---

<sup>2</sup> <http://www.who.int/docstore/peh/noise/guidelines2.html>

<sup>3</sup> TNO rapport Milieu & gezondheid 2001, *Overzicht van risico's, doelen en beleid*, p. 9

Verder kan geluidsoverlast leiden tot psychiatrische problemen. Indien men van nature gevoelig is voor of last heeft van bepaalde aandoeningen, zoals het krijgen van een psychose, kan geluidsoverlast dit proces in negatieve zin beïnvloeden.

Geluidsoverlast kan ook leiden tot een vermindering van het leervermogen, het concentratievermogen en aantasting van zowel het korte- als lange termijn geheugen. En tot slot kan geluidsoverlast ook het sociale gedrag beïnvloeden: Men kan zich agressiever gaan opstellen en zich minder maatschappelijk betrokken voelen. Dit gedrag is het gevolg van bepaalde gevoelens zoals hulpeloosheid, uitputting en agitatie.

Bij het lezen van alle aandoeningen die kunnen ontstaan bij het ervaren van geluidsoverlast, kan men de indruk krijgen dat deze vorm van overlast zeer gevaarlijk voor de volksgezondheid is. Daarom is het nuttig een kanttekening te maken door er op te wijzen dat deze verschijnselen meestal het gevolg zijn van langdurige overlast, zoals het jarenlang ervaren van een hard geluid waar men slecht tegen kan. Hoewel geluidsoverlast van burens ontzettend vervelend kan zijn, hoeft men dus niet al te snel te vrezen voor bovenstaande symptomen.

### **2.3 Beïnvloedende factoren**

Niet alleen de duur van de overlast en de mate van indringendheid zijn van belang. Ook is het afhankelijk van de persoon en zijn omgeving in hoeverre het slachtoffer daadwerkelijk last krijgt van bepaalde ziektes. Mensen die gezond leven zullen minder vatbaar zijn voor ziektes dan mensen met een ongezonde levensstijl. Bovendien zal men in de praktijk eerder last ervaren als men het geluid niet kan beheersen of beïnvloeden. Is een geluid moeilijk te voorspellen (bijvoorbeeld op onregelmatige tijden) dan zal dit als vervelender worden ervaren dan geluiden die min of meer te verwachten zijn, zoals een trein die steeds op een bepaalde tijd langs komt rijden.<sup>4</sup>

Tot slot speelt ook de leeftijd een rol bij het ervaren van overlast: Rond de leeftijd van het volwassen worden neemt de gevoeligheid toe en na het bereiken van de leeftijd van 60 jaar zou deze gevoeligheid weer dalen.<sup>5</sup> Wellicht neemt de werking van het gehoor vanaf die leeftijd geleidelijk af waardoor men de hinder minder snel ervaart.

### **2.4 Omvang van het probleem.**

De Nederlandse Stichting Geluidshinder (NSG) is een stichting gespecialiseerd in het voorkomen en bestrijden van geluidsoverlast. De stichting geeft ook voorlichting aan zowel lagere overheden, organisaties als individuen en het verzamelt allerlei informatie en actuele ontwikkelingen op het gebied van geluidsoverlast.

In 2007 heeft de stichting een folder uitgebracht, waarin wordt gewaarschuwd voor de steeds grotere bedreiging die geluidsoverlast vormt voor de volksgezondheid. Volgens de stichting overlijden jaarlijks honderden mensen tot wel 10 jaar eerder als gevolg van stelselmatige geluidsoverlast, iets dat ook al werd bevestigd in het zojuist aangehaalde TNO rapport.

Momenteel is in Nederland luchtvervuiling de grootste oorzaak van milieugerelateerde ziekten. Volgens de NSG vormt echter geluidshinder in 2020 de belangrijkste bedreiging van de volksgezondheid.

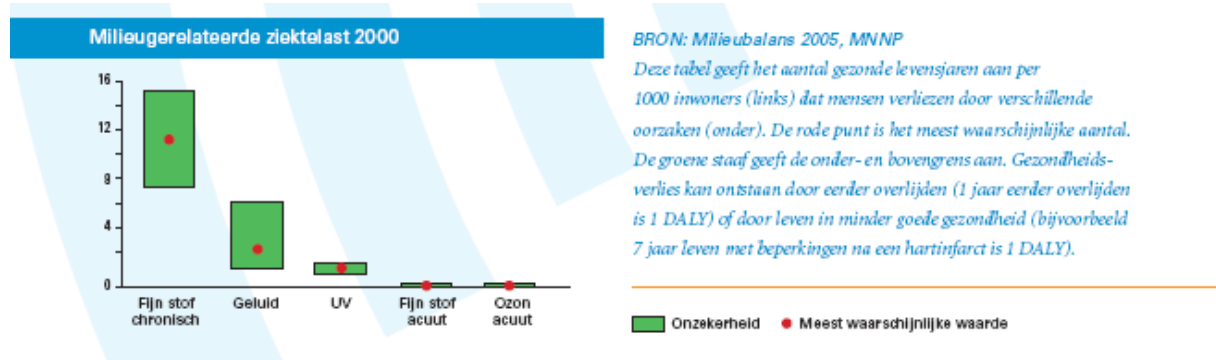
---

<sup>4</sup> D. Arendshorst, *Informatiefolder Geluid & gezondheid*, 2004, [www.lastpost.nl](http://www.lastpost.nl)

<sup>5</sup> TNO rapport Milieu & gezondheid 2001, *Overzicht van risico's, doelen en beleid*, p. 74



Men verwijst hierbij naar een onderzoek van het RIVM, uitgevoerd in 2005. In dit onderzoek werd gebruik gemaakt van de zogenaamde DALY methode, wat staat voor *Disability Adjusted Life Years*. Deze methode maakt op een overzichtelijke manier duidelijk welke invloeden het meeste effect hebben op het krijgen van bepaalde ziektes of zelfs verkorting van de levensduur. Onder deze invloeden vindt men bijvoorbeeld luchtvervuiling, ongevallen in het verkeer, geluidsoverlast en UV-straling. De uitkomst wordt weergegeven in de onderstaande tabel.



Zoals te zien is vormde in het jaar 2000 chronisch fijn stof, dat tot de categorie luchtvervuiling behoort, de belangrijkste bedreiging voor de volkgezondheid. Door verschillende ontwikkelingen verwacht de NSG echter dat geluidsoverlast over een aantal jaar op de eerste plaats zal staan. Dit heeft te maken met actuele ontwikkelingen, zoals de grootschalige aanpak van de luchtvervuiling. Zo wordt de bevolking steeds meer gestimuleerd tot het aanschaffen van zuinigere auto's en is onlangs zelfs een slooppremie ingesteld door de overheid om het aantal oude auto's die een grote belasting voor het milieu vormen, te verminderen. Al deze maatregelen hebben een positief effect op het milieu, waardoor de dreiging van fijn stof in de lucht minder groot wordt.

Daarentegen heeft de aanpak van geluidshinder door de overheid nog geen prioriteit. De NSG noemt factoren zoals het steeds meer toenemende bevolkingsaantal, de toenemende verstedelijking en ook de groei van mobiliteit als belangrijke oorzaken voor het toenemen van de geluidsoverlast. Hierbij wil ik de kanttekening maken dat de introductie van de elektrische auto, die de komende jaren waarschijnlijk veel terrein gaat veroveren, naar mijn mening zal bijdragen aan een vermindering van de geluidsoverlast. Echter: met de komst van deze auto wordt ook de luchtvervuiling aanzienlijk beperkt, waardoor het alsnog mogelijk wordt dat geluidsoverlast binnen enkele jaren alsnog op de eerste plek staat qua meest bedreigende factor voor de volksgezondheid.

## 2.5 Aantal personen in Nederland dat geluidsoverlast ondervindt.

Uit het TNO rapport blijkt dat ongeveer de helft van de bevolking geluidsoverlast ondervindt van wegverkeer. Vijfentwintig procent ervaart deze last als ernstig. Ook ondervindt een kwart van de bevolking last van vliegtuigherrie. Tien procent ervaart deze last als ernstig. Voor wat betreft geluiden afkomstig van industrie en treinen, blijkt dat elf procent van de bevolking slaapproblemen ervaart.<sup>6</sup>

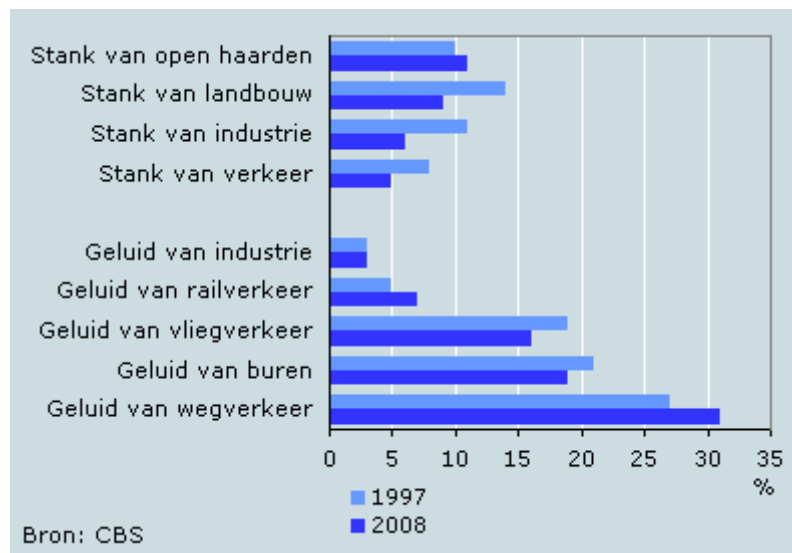
<sup>6</sup> TNO rapport Milieu & gezondheid 2001, *Overzicht van risico's, doelen en beleid*, p. 80 e.v.

Als het gaat om geluidsoverlast van de burens, ervaart meer dan de helft van de bevolking deze last. In 32 procent van de gevallen wordt deze overlast als hinderlijk bestempeld, bij tien procent als ernstig. Bijna tien procent heeft deze hinder tijdens het slapen en bij drie procent is deze hinder ernstig.

Een opvallend punt hierbij is dat zelfs als de woningen voldoen aan de bouwnormen, nog steeds een vijfde deel van de mensen hinder ervaart van praatgeluiden en muziek, waarvan zeven procent ernstig. Ook blijkt een kwart daarbij ernstige last te ondervinden van contactgeluiden, zoals het doortrekken van het toilet, dichtslaan van deuren, traplopen enz.

## 2.6 Vergelijking geluidsoverlast 1997-2008.

De volgende tabel is afkomstig van de website van het Centraal Bureau voor de Statistiek. In de tabel staat een vergelijking van het aantal mensen dat geur- of geluidsoverlast ondervond, gemeten in het jaar 1997 en het jaar 2008.

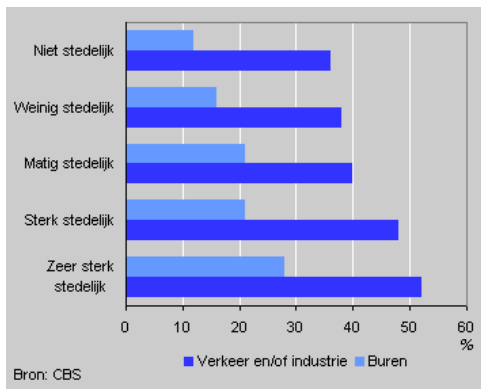


Bestudering van de tabel laat zien dat de geluidsoverlast van vliegverkeer en burens in tien jaar tijd enigszins is afgenomen. Desalniettemin ervaart nog altijd bijna 20 procent van de bevolking geluidsoverlast van de burens. Een verklaring voor de daling voor wat betreft vliegverkeer kan liggen in de komst van stillere vliegtuigen in combinatie met de genomen maatregelen door Schiphol naar aanleiding van vele klachten van omwonenden.

De daling in burens-overlast is wellicht te wijten aan de komst van beter geïsoleerde woningen en een vermindering van het aantal oude, gehorige woningen.

Het geluid van trein- en wegverkeer is de afgelopen 10 jaar nog meer toegenomen. Zoals eerder vermeld verwacht ik dankzij technische ontwikkelingen het geluid van wegverkeer in de toekomst af zal nemen. Dat betekent dat geluidsoverlast van burens in dat geval als belangrijkste bron van geluidsoverlast kan worden beschouwd.

Uit een wat gedateerd onderzoek van het CBS in het jaar 2002, blijkt overigens dat hoe stedelijker het karakter van een plaats is, des te meer overlast men ondervindt. Op zich is dit natuurlijk geen schokkend en onverklaarbaar nieuws. Wel opvallend is dat meer dan de helft van de bevolking in de grote steden hinder ervaart van verkeer of industrie.



Geluidshinder naar bron en stedelijkheid gemeente, 2002

## 2.7 Conclusie.

De helft van de Nederlandse bevolking ervaart geluidsoverlast. De grootste overlast vormt wegverkeer, en burenoverlast staat op een tweede plek. Volgens onderzoekers kan geluidsoverlast over enkele jaren het grootste risico voor de volksgezondheid vormen. Dat betekent dat geluidsoverlast dan een groter probleem vormt dan luchtvervuiling, dat momenteel het grootste milieugerelateerde probleem is.

Ziekten die men kan oplopen als gevolg van geluidsoverlast variëren van irritatie tot een vermindering van het aantal levensjaren als gevolg van stress die gerelateerd is aan geluidsoverlast. De mate waarin iemand vatbaar is voor bepaalde ziekten hangt af van zijn levensstijl, leeftijd, de duur en het soort geluidshinder dat men ervaart.

## Hoofdstuk 3 Burenrecht

### 3.1 Geschiedenis

Het vastleggen van rechten en plichten die betrekking hebben op burens, is al een oud verschijnsel. Al in 450 voor Christus, in de tijd van de vroeg Romeinse samenleving, vormde het burensrecht een belangrijk onderdeel van het civiele recht. Ook het huidige Nederlandse burensrecht is gegrond op dit vroeg Romeins burensrecht.

Het recht kende in die tijd al regels en voorschriften die betrekking hadden op grensgeschillen. Ook was er een regeling die handelde over regenwater dat van een hoger gelegen erf stroomde en net zoals in het huidige recht waren er toen ook al regels inzake overhangende takken. Zo mocht de eigenaar van de beplanting zijn vruchten van de grond van de buurman pakken, als deze op zijn grond gevallen waren.<sup>7</sup>

Door een grote toename van de bevolkingsgroei en het stijgen van de grondprijzen werden er steeds meer regels opgesteld en werd de regelgeving uitgebreid naar andere landen. Uiteindelijk is het burensrecht ook in onze wettenbundels opgenomen en wel in het Burgerlijk Wetboek. Voordat de regeling in het Burgerlijk Wetboek besproken wordt, wil ik eerst enige uitleg geven over de werking van het Boek. Op die manier kan de regeling van het burensrecht uiteindelijk beter begrepen worden.

### 3.2 Het Burgerlijk Wetboek.

Het Burgerlijk Wetboek is ontstaan omdat men behoefte had aan een voorspelbaar functionerende rechterlijke macht. Gebaseerd op de Code Civile (het Franse Burgerlijk Wetboek uit 1804) kwam het boek uit in 1838. Na een eeuw bleek echter dat het boek flink verouderd was. Bovendien bevatte het boek vele leemtes, onduidelijkheden en tegenstrijdigheden. Daarom besloot de Minister van Justitie in 1947 het boek aan te passen. Uiteindelijk is het grootste deel van het vernieuwde boek pas in 1992 van kracht gegaan en nog steeds is het boek nog niet helemaal af. Wel is het boek inmiddels bruikbaar en redelijk gebruiksvriendelijk. Wel is enige basiskennis voor het gebruik vereist.

Het BW is ingedeeld in verschillende deelboeken en heeft een gelaagde structuur. Per rechtsgebied zijn eerst algemene regels opgenomen en vervolgens meer specifieke regels.

De indeling in boeken is als volgt:

1. Personen- en familierecht
2. Rechtspersonen
3. Vermogensrecht in het algemeen
4. Erfrecht
5. Zakelijke rechten
6. Algemeen gedeelte van het verbintenissenrecht
7. Bijzondere overeenkomsten
- 7A. Bijzondere overeenkomsten; vervolg
8. Verkeersmiddelen en vervoer

---

<sup>7</sup> R.J.J. van Acht, *Burenrecht*, Deventer: Kluwer 1990, p.3-64

Globaal gezegd kan het Burgerlijk Wetboek worden gescheiden in een deel dat goederenrecht behandelt en een deel dat ingaat op verbintenissenrecht. Beide delen omvatten eerst een algemeen deel en vervolgens bijzondere delen en beide delen vallen onder het vermogensrecht.

Goederenrecht vindt men vooral terug in het derde en vijfde boek. Zoals gezegd regelt het vijfde boek zakelijke rechten, oftewel absolute rechten die slechts zaken tot object kunnen hebben. Volgens art. 3:2 BW is een zaak een voor menselijke beheersing vatbaar stoffelijk object. Hierbij kun je denken aan een fiets, een tandenborstel, maar ook een stuk grond met een huis er op. Dit laatste is belangrijk voor het thema van deze scriptie, omdat burenenrecht hierdoor dus ook onder de categorie zakelijke rechten valt.

Omdat zakenrecht een onderdeel van het goederenrecht is, zal je ook moeten terugvallen op het derde boek, dat immers handelt over vermogensrecht in het algemeen.

Voor wat betreft burenenrecht is ook het verbintenissenrecht van belang. Een verbintenis is het gevolg van een rechtshandeling of van een feitelijke handeling (zoals een onrechtmatige daad) tussen personen. Omdat hinder onder de noemer onrechtmatige daad kan vallen en men daardoor een verbintenis creëert, is dus ook het 6<sup>e</sup> boek van belang.

Bovenstaande tekst vormt min of meer het technische gedeelte van het boek. Waar het uiteindelijk om draait, is dat het Burgerlijk Wetboek een gelaagde structuur omvat: Er vindt een wisselwerking plaats tussen de verschillende boeken. Hoewel burenenrecht in het 5<sup>e</sup> boek geregeld is, spelen het 3<sup>e</sup> en 6<sup>e</sup> boek ook een belangrijke rol voor een goed begrip van het burenenrecht.

### **3.3 Burenrecht**

Het burenenrecht is geregeld in de vierde titel van boek 5 BW.

Als men de regels leest kan men in de veronderstelling raken dat deze regels zijn opgezet aan de hand van zaken die in de praktijk gespeeld hebben. Deze veronderstelling is niet onjuist. Het burenenrecht geeft een specifieke regeling met betrekking tot het eigendomsbegrip dat als eerste artikel uit het 5<sup>e</sup> boek genoemd wordt. Het gaat in deze vierde titel tenslotte om verplichtingen en bevoegdheden van eigenaren van een erf.

Art. 5:37 BW, dat handelt over burenhinder, bevat de volgende tekst:

*De eigenaar van een erf mag niet in een mate of op een wijze die volgens artikel 162 van Boek 6 onrechtmatig is, aan eigenaars van andere erven hinder toebrengen zoals door het verspreiden van rumoer, trillingen, stank, rook of gassen, door het onthouden van licht of lucht of door het ontnemen van steun.*

Om het artikel goed te kunnen begrijpen zijn de volgende drie punten van belang.

#### **3.3.1 Eigenaar van een erf.**

Allereerst richt het burenenrecht zich in eerste instantie tot eigenaren. Mag een gebruiker van het erf, bijvoorbeeld een huurder, dan geen beroep doen op de bepalingen? In twee arresten

heeft de Hoge Raad zich over deze vraag gebogen.<sup>8</sup> Uit de arresten blijkt dat de Hoge Raad een ruime leer hanteert. Volgens de Hoge Raad richt het burenenrecht zich in beginsel tot eigenaren, maar:

*De aard en inhoud van rechten en verplichtingen welke toekomen aan, dan wel rusten op een niet-eigenaar die op grond van een bepaalde rechtsverhouding met de eigenaar bevoegd is tot gebruik van het erf, kunnen in samenhang met de aard en strekking van een burenenrechtelijke bepaling evenwel meebrengen, dat bepalingen van het burenenrecht van overeenkomstige toepassing zijn op de gebruiker/niet-eigenaar. Zo zullen bepalingen die de uit het recht op eigendom voortvloeiende bevoegdheden beperken, in het algemeen ook gelden ingeval deze bevoegdheden worden uitgeoefend krachtens een beperkt recht of een persoonlijk genotsrecht. Evenzo zullen bepalingen van het burenenrecht van overeenkomstige toepassing kunnen zijn, wanneer een gebruiker/niet-eigenaar hinder toebrengt aan het naburige erf, respectievelijk wanneer een gebruiker/niet-eigenaar op het door hem gebruikte erf hinder ondervindt van het naburige erf.*

Kort samengevat: Afhankelijk van de bepaling waar men een beroep op doet, kan in een aantal gevallen ook de gebruiker in plaats van de eigenaar een beroep op het burenenrecht doen. Zoals uit de laatste zin uit de uitspraak blijkt, kan in geval van (geluids) hinder ook de gebruiker een beroep op art. 5:37 BW.

Deze uitspraak is in lijn met de parlementaire geschiedenis over boek 5 BW.<sup>9</sup>

De zaak ligt anders als het bijvoorbeeld gaat om een vordering tot het verwijderen van een boom. In dat geval dient de eigenaar bij de procedure betrokken te worden. Hierbij hoeft hij niet verplicht in de rechtszaal te verschijnen. Waar het om gaat is dat hij op de hoogte is van de mogelijke inbreuk op zijn eigendomsrecht. Mocht de eigenaar tegen het verwijderen van zijn boom echter geen bezwaar hebben, dan kan hij dit ook door middel van een schriftelijke verklaring duidelijk maken, waardoor hij niet in persoon voor de rechter hoeft te verschijnen.<sup>10</sup>

In het artikel leest men overigens dat een eigenaar geen hinder mag toebrengen aan andere erven. Dit impliceert dat het burenenrecht niet alleen toepasbaar is op directe burenen, maar ook op burenen uit de omgeving. Het burenenbegrip dient dus niet strikt te worden opgevat.

### 3.3.2 Het erf.

Een tweede aandachtspunt betreft de term `erf`. Artikel 5:37 BW handelt over *eigenaren van een erf*. Een erf is een onroerende zaak, waaronder de grond valt, met de zich daarop bevindende opstallen, maar kan ook alleen een opstal betreffen, zoals een gebouw zonder grond.<sup>11</sup> Het is dus belangrijk te onthouden dat met de term erf niet het alledaagse spraakgebruik bedoeld wordt in de zin van een stuk grond dat om een huis of gebouw staat.

Verder kan ook de openbare weg als erf worden bestempeld. Dit betekent dat de overheid als eigenaar van de openbare weg in de hoedanigheid van buurman kan optreden. Als dit laatste het geval is, is het handig om te weten dat de overheid (bv een gemeente of provincie) een sterkere positie heeft dan een burger. Dit heeft te maken met het beginsel dat burenenrechtelijke

<sup>8</sup> HR 24 januari 1991, NJ 1992, 280 (Van Aken/ Heideman) en HR NJ 1992, 281 (Van Beek/Jansen)

<sup>9</sup> Parl. Gesch. Boek 5, bl. 4 punt 9

<sup>10</sup> HR 24 januari 1991, NJ 1992, 280 (Van Aken/ Heideman)

<sup>11</sup> J.J.H. Bruggink, *Rechtsverhoudingen tussen burenen*, Den Haag: SDU 2008, p.72

regels niet gelden voor een erf met publiekrechtelijke bestemming, voor zover de publiekrechtelijke bestemming zich daartegen verzet. Het is terug te vinden in artikel 3:14 BW, waarin staat dat de bevoegdheid die iemand krachtens het burgerlijk recht toekomt, niet mag worden uitgeoefend in strijd met geschreven of ongeschreven regels van publiekrecht. Zo oordeelde de Hoge Raad in het arrest Gorsselse bomen, dat de bepalingen uit het BW in geval van een overheidslichaam buiten toepassing moet blijven, ingeval die toepassing onverenigbaar is met die bestemming of met de voorzieningen, welke met het oog op de verwezenlijking daarvan vereist zijn.<sup>12</sup>

De overheid kan dus buretrechtelijke bevoegdheden beperken. Dit mag echter niet zover gaan dat de wettelijke bevoegdheden van eigenaren van erven wordt opgeheven. Dit is bepaald in het arrest Wittewaal tegen de gemeente Den Haag, waarin de gemeente vorderde een deel van de bomen van meneer Wittewaal in te korten.<sup>13</sup> Zowel het Hof als de Hoge Raad kwam tot de conclusie dat een gemeenteverordening het gebruik van eigendom mag beperken, zolang hierbij het gebruik niet geheel ontnomen wordt. In het onderhavige arrest was hiervan geen sprake, gezien er slechts gevraagd werd een deel van de bomen te korten.

Veel arresten die betrekking hebben op het tweede aandachtspunt (definitie van een erf), hebben betrekking op bomen en begroeiing van beplantingen. Omdat het thema van deze scriptie handelt over geluidshinder, is een uitgebreide verdieping over dit punt overbodig. Om die reden wil ik de aandacht nu richten op een derde punt dat van belang is voor het buretrecht.

### **3.3.3. Regelend recht.**

Tot slot moet opgemerkt worden dat het buretrecht in zijn algemeenheid gekenmerkt wordt door een vorm van regelend recht. In tegenstelling tot dwingend recht waarin niet van wettelijke bepalingen mag worden afgeweken, mogen burens dus afspraken maken over bepaalde onderwerpen. Pas indien burens geen afspraken hebben gemaakt kan men terugvallen op het buretrecht. In de praktijk komt men deze vorm van regelend recht vooral tegen als het gaat om een vestiging van een erfdienstbaarheid, een kwalitatieve verplichting of mandigheid. Uitzonderingen op het regelend recht zijn bepalingen waarin staat dat iets *te allen tijde gevorderd kan worden*. Dit vindt men bijvoorbeeld terug in de artikelen 5:46, 5:47 en 5:49 BW.

Het afwijken van het buretrecht mag niet leiden tot het geval dat de eigenaar zijn erf zo gebruikt dat er onrechtmatige hinder kan ontstaan. Dit is vrij logisch, omdat de kans klein is dat burens onderling overeenkomen dat de ene onrechtmatige hinder mag toebrengen aan de ander. Het criterium dat bepaalt of daadwerkelijk sprake is van onrechtmatige hinder komt in het volgende hoofdstuk aan de orde, dat handelt over de onrechtmatige daad.

### **3.4 Conclusie.**

Buretrecht is een oud verschijnsel. Het is geregeld in het Burgerlijk Wetboek. Hoewel de wetgeving zich richt op eigenaren van erven, kunnen ook huurders of gebruikers onder het buretrecht vallen. Dit is afhankelijk van het soort hinder dat ervaren wordt. Tevens dient men

---

<sup>12</sup> HR 28 april 1961, NJ 1961, 433

<sup>13</sup> HR 21 maart 1952, NJ 1952, 171.

zich te realiseren dat het begrip buur niet in strikte zin moet worden gehanteerd. Ook burenen in de omgeving, oftewel geen directe burenen, vallen onder deze wetgeving. Onder het begrip erf valt niet alleen de grond, maar ook (of zelfs alleen) de gebouwen die op de grond staan. Tot slot is burenenrecht regelend recht, wat betekent dat burenen onderling af kunnen wijken van een aantal regels die in het Burgerlijk Wetboek vermeld staan.



## Hoofdstuk 4 Onrechtmatige daad

### 4.1 Onrechtmatige daad.

Zoals art. 5:37 BW al stelt, moet de vraag of hinder als onrechtmatig is aan te merken, worden beantwoord aan de hand van art. 6:162 BW. Het laatstgenoemde artikel heeft echter een veel grotere reikwijdte. Zo moet ook het antwoord op de vraag naar schadevergoeding op dit artikel worden gebaseerd en kan het artikel gebruikt worden in situaties waarin art. 5:37 BW tekort schiet, omdat men bijvoorbeeld niet voldoet aan een van de voorwaarden die het artikel stelt. Al met al loont het dus de moeite om dit artikel nader onder de loep te nemen.

### 4.2 Het artikel.

Art. 6:162 BW bevat de volgende tekst:

- 1. Hij die jegens een ander een onrechtmatige daad pleegt, welke hem kan worden toegerekend, is verplicht de schade die de ander dientengevolge lijdt, te vergoeden.*
- 2. Als onrechtmatige daad worden aangemerkt een inbreuk op een recht en een doen of nalaten in strijd met een wettelijke plicht of met hetgeen volgens ongeschreven recht in het maatschappelijk verkeer betaamt, een en ander behoudens de aanwezigheid van een rechtvaardigingsgrond.*
- 3. Een onrechtmatige daad kan aan de dader worden toegerekend, indien zij te wijten is aan zijn schuld of aan een oorzaak welke krachtens de wet of de in het verkeer geldende opvattingen voor zijn rekening komt.*

Het artikel bevat een aantal belangrijke elementen. De belangrijkste hiervan zijn:

- 1) De daad moet onrechtmatig zijn
- 2) De daad moet zijn toe te rekenen aan de dader
- 3) Er moet sprake zijn van schade
- 4) De schade moet zijn veroorzaakt door de onrechtmatige daad.

Hieronder volgt een uitwerking van ieder afzonderlijk element.

#### 4.2.1 Onrechtmatigheid.

Het antwoord op de vraag wanneer een daad onrechtmatig is, wordt gegeven in het tweede lid. Er kan sprake van zijn als er inbreuk wordt gemaakt op het recht van een ander en men iets doet of nalaat dat in strijd is met een wettelijke plicht, of als men iets doet of nalaat dat in strijd is met hetgeen volgens het ongeschreven recht in het maatschappelijk verkeer betaamt, oftewel wanneer men in strijd handelt met de maatschappelijke zorgvuldigheid.

#### 4.2.2 Inbreuk op het recht van een ander.

De onrechtmatigheid op grond van het eerste criterium, namelijk de inbreuk op het recht van een ander, kan verduidelijkt worden aan de hand van een arrest uit 1972.<sup>14</sup>

De heer Vermeulen en meneer Lekkerkerk wonen in elkaars directe omgeving. Als meneer Vermeulen toestemming krijgt van de gemeente om een klein meertje te vullen met oud vuil en zijn plannen daadwerkelijk realiseert, blijkt deze actie onbedoeld gepaard te gaan met de

---

<sup>14</sup> HR 10 maart 1972, NJ 1992, 278 (vermeulen/Lekkerkerk)

komst van vogels die niet alleen op het vuilnis afkomen, maar ook op de in de buurt gelegen boomgaard van meneer Lekkerkerk. Het gevolg was dat de vogels het fruit van de boomgaard opaten en de boel onderpoepten, waardoor meneer Lekkerkerk genoodzaakt was zijn boomgaard tegen de vlakte te gooien en er weiland van maakte. Natuurlijk vroeg Lekkerkerk wel om een vergoeding van de geleden schade aan Vermeulen. De Hoge Raad oordeelde in deze zaak dat het afhangt van de ernst van de hinder en de omstandigheden waaronder deze plaats vindt, of de hinder die iemand door de gedragingen van een ander in het genot van de eigendom van een onroerende zaak kan ondervinden, als inbreuk op zijn eigendomsrecht moet worden beschouwd. Gezien de omvang van de schade, de aard/noodzaak van het te storten vuil en het niet aanwezig zijn van een rechtvaardigingsgrond, kon de Raad niet anders dan concluderen dat er sprake was van onrechtmatige hinder.

#### **4.2.3 Doen of nalaten in strijd met wettelijke plicht.**

Zoals bij het vorige criterium al kon worden vastgesteld, leidt een inbreuk op het eigendomsrecht van een persoon niet automatisch tot een onrechtmatige daad, maar hangt dit af van de omstandigheden van het geval. Dit is ook het geval bij het tweede criterium. Het al dan niet handelen in strijd met een wettelijke plicht is pas onrechtmatig als dit handelen tevens als maatschappelijk onzorgvuldig moet worden beschouwd. Desalniettemin is het algemeen aanvaard dat ieder doen of nalaten in strijd met een wettelijke plicht in beginsel onrechtmatig is.<sup>15</sup> Dit geldt vooral voor gevallen waarbij het schenden van de norm/wettelijke plicht juist voorziet op de betreffende situatie, omdat in dat geval al een concrete afweging is gemaakt tussen de verschillende belangen. Maakt een discotheek meer herrie dan volgens de vergunning is toegestaan, dan is daarmee automatisch de onrechtmatigheid vast komen te staan. Het maximaal aantal toelaatbare decibellen is immers hoogstwaarschijnlijk al gebaseerd op een belangenafweging van de disco en omwonenden. In andere gevallen vormt het overtreden van een wettelijke norm slechts een indicatie bij het vormen van een onrechtmatigheidsoordeel op grond van het handelen in strijd met ongeschreven recht. De inhoud van de wettelijke norm heeft dan vooral zijdelings betekenis.<sup>16</sup>

Uit het zojuist aangehaalde voorbeeld blijkt dat onder een wettelijke plicht niet alleen wetten uit het Burgerlijk Wetboek moeten worden verstaan, maar ook andere wetten zoals het wetboek van Strafrecht, het bestuursrecht, de Wegenwet of de Woningwet. Ook wetten die gemaakt zijn door lagere overheden zoals een gemeente vallen onder de noemer “wettelijke” plicht. Voor het thema geluidshinder en burens zijn naast de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek vooral van belang de wetten op welke vergunningen gebaseerd worden, zoals een bouwvergunning gebaseerd op de woningwet, een milieuvergunning die ontleend wordt aan de wet Milieubeheer of een Hinderwetvergunning die gebaseerd is op de Hinderwet.<sup>17</sup> Ook de plichten die in de vergunning staan vallen onder de wettelijke plicht. Juist deze plichten, die als het ware zijn afgeleid van een wettelijke plicht vormen een belangrijk criterium: Zoals uit het zojuist gegeven voorbeeld bleek vormen juist deze concrete verplichtingen een belangrijk juridisch kader en leidt overtreding van deze plichten eerder tot een onrechtmatigheidsoordeel, aangezien de verplichtingen veelal juist zijn gegeven ter bescherming van belangen, die door de overtreding van de wet dan wel vergunning worden getroffen.

---

<sup>15</sup> J. Spier e.a., *Verbintenissen uit de wet en schadevergoeding*, Deventer: Kluwer 2003, p. 24

<sup>16</sup> J. Spier e.a., *Verbintenissen uit de wet en schadevergoeding*, Deventer: Kluwer 2003, p. 30

<sup>17</sup> J.J.H. Bruggink, *Rechtsverhoudingen tussen burens*, Den Haag: SDU 2008, p. 25

#### **4.2.4 Doen of nalaten in strijd met hetgeen volgens ongeschreven recht in het maatschappelijk verkeer betaamt.**

Het is dit criterium dat in de praktijk de meest belangrijke rol lijkt te spelen in het beoordelen van de onrechtmatigheid van geluidshinder tussen burens. Kort gezegd komt het er op neer dat men zich moet afvragen of het gedrag van de burens in strijd is met de maatschappelijke zorgvuldigheid. Of dit het geval is hangt af van het antwoord op de vraag of sprake is van onrechtmatige hinder. Voor de vraag welke factoren hierbij een rol spelen volsta ik met een verwijzing naar het volgende hoofdstuk van deze scriptie, waar uitgebreid op deze vraag wordt ingegaan.

Het nalaten van een handeling waardoor deze als onrechtmatig kan worden aangemerkt, wordt in de rechtspraak niet gauw aangenomen. Er zijn vier voorwaarden waar moet aan zijn voldaan wil sprake zijn van onrechtmatig nalaten<sup>18</sup>:

- Men moet kennis hebben van een gevaarlijke situatie
- Er moet sprake zijn van dreiging van ernstig geestelijk of lichamelijk letsel
- Men moet de mogelijkheid (en noodzaak) hebben om er daadwerkelijk iets aan te
- Er moet sprake zijn van een reële verhouding tussen moeite en gevaar.

Uit het bestuderen van deze voorwaarden blijkt dat iets nalaten op het gebied van geluidsoverlast niet snel tot onrechtmatigheid zal leiden. Hoe ernstig de overlast ook moge zijn, er zal niet gauw sprake zijn van een gevaarlijke situatie en dreiging van geestelijk/ lichamelijk letsel. Om die reden laat ik deze vorm van onrechtmatig handelen dan ook verder buiten beschouwing.

#### **4.2.5 Rechtvaardigingsgronden.**

Een rechtvaardigingsgrond kan het onrechtmatige karakter van een gedraging wegnemen. Zo kan iemand die op een terrein loopt terwijl diegene niet bevoegd is op dat terrein te lopen (er staat bijvoorbeeld een bord met verboden toegang en verwijzing naar art. 461 Strafrecht), zijn daad rechtvaardigen als hij daar loopt met het doel om een kindje te redden dat op dat terrein in het water gevallen is. De rechtvaardigingsgrond wordt in dat geval de noodtoestand genoemd: Bij het plegen van de onrechtmatige daad werd een hogere plicht nagekomen dan de plicht die hem gebiedt geen onrechtmatige daad te plegen.

Andere rechtvaardigingsgronden zijn noodweer (noodzakelijke verdediging van eigen of anders lijf, eerbaarheid of goed tegen een ogenblikkelijke, wederrechtelijke aanranding), de uitvoering van een wettelijk voorschrift (men leeft bijvoorbeeld de voorschriften van een verleende vergunning na) of van een bevoegd gegeven ambtelijk bevel. Bij dit laatste kan gedacht worden aan een agent die een burger de opdracht geeft ergens te gaan staan, waar diegene normaal gesproken niet mag staan.

Passen we het thema van de scriptie toe op het gebied van rechtvaardigingsgronden, dan zou men de situatie kunnen indenken dat de buurvrouw die verkracht dreigt te worden en de dader in alle macht het huis uit probeert te schreeuwen, een rechtvaardigingsgrond heeft die de onrechtmatigheid van haar geluidsoverlast wegneemt. Voor het overige zal een rechtvaardigingsgrond niet gauw van toepassing zijn op het gebied van geluidsoverlast. Daarom gaan we nu over naar de toerekenbaarheid van de dader.

---

<sup>18</sup> J. Spier e.a., *Verbintenissen uit de wet en schadevergoeding*, Deventer: Kluwer 2003, p. 51

#### **4.3.1 Toerekenbaarheid aan de dader.**

Het criterium voor toerekening staat vermeld in het 3<sup>e</sup> lid van het artikel. Het gaat hierbij om de aansprakelijkheid van de dader. Hierbij wordt niet gekeken naar het gedrag (waar men wel naar kijkt inzake de onrechtmatigheid), maar naar de persoon van de dader. Volgens het artikel kan de daad worden toegerekend in de volgende 3 gevallen:

#### **4.3.2 Toerekening krachtens schuld**

Als we het hebben over toerekening krachtens schuld, dan moet de gedraging van de persoon verwijtbaar zijn. Het gedrag is verwijtbaar als het voor de dader kenbaar en vermijdbaar is. Met kenbaar wordt bedoeld dat de dader op de hoogte moet zijn geweest van de mogelijke risico's die hij liep, terwijl vermijdbaarheid betrekking heeft op het feit dat de dader het risico ook had kunnen vermijden. Ondanks die kennis heeft hij dus bewust vrijwillig het risico aanvaardt en genomen.

Uitzonderingen op bovenstaand verhaal zijn aanwezig wanneer het gaat om kinderen beneden de 14 jaar of als er sprake is van een schulduitsluitingsgrond.

#### **4.3.3 Uitzondering: kinderen.**

Voor kinderen geldt art. 6:164 BW, waarin staat dat gedragingen van kinderen niet als onrechtmatige daad kunnen worden toegerekend. In dit geval kunnen volgens art. 6:168 BW wel de ouders aansprakelijk worden geacht, als de gedraging wel als onrechtmatige daad aan het kind kon worden toegerekend als zijn leeftijd daaraan niet in de weg zou staan. Zo kan ook een kind dagelijks flink wat geluidsoverlast veroorzaken met zijn stereo-installatie. Indien vast staat dat deze overlast dergelijke vormen aanneemt dat het onder normale omstandigheden wel onrechtmatig zou zijn (als bijvoorbeeld niet het kind, maar zijn volwassen broer de herrie maakt), dan kan dus niet het kind, maar wel de ouders succesvol in rechte worden aangesproken.

#### **4.3.4 Uitzondering: schulduitsluitingsgronden.**

Een schulduitsluitingsgrond ontnemt de verwijtbaarheid en daarmee onrechtmatigheid van het gedrag. Voorbeelden van schulduitsluitingsgronden zijn psychische overmacht (de gedraging vindt plaats onder psychische druk van een kracht of macht waaraan men geen weerstand kan bieden of een sterke drang waaraan men geen weerstand hoeft te bieden), noodweerexces (zie noodweer; echter met overschrijding van het in redelijkheid toegestane geweld, veroorzaakt door een hevige gemoedsbeweging), of het handelen op basis van een onbevoegd gegeven ambtelijk bevel, waarin de persoon in de veronderstelling was dat het bevel bevoegd was gegeven. Gevolg is dan dat de handeling niet aan diegene verweten kan worden.

#### **4.3.5 Toerekening krachtens de wet.**

Soms kan een daad aan iemand worden toegerekend op grond van de wet. Een voorbeeld is art. 6:166 BW, welke stelt dat een ieder van een groep mensen aansprakelijk is als een van de

groepsleden door een onrechtmatige daad schade toebrengt aan een ander en de groepsleden deze persoon hadden kunnen tegenhouden, zodat de schade voorkomen had kunnen worden. Het klassieke schoolvoorbeeld is de groep studenten langs de gracht, waarvan er eentje een bierflesje tegen een langsvarend bootje gooit. Volgens het artikel kan ieder lid van de groep dan hoofdelijk aansprakelijk worden gesteld voor de schade.

Wat is het belang van het bespreken van het onderwerp toerekenbaarheid krachtens de wet voor het onderwerp geluidsoverlast van burens? Dit kan bijvoorbeeld zitten in art. 6:165 BW, waarin staat dat gedragingen die onder invloed van een geestelijke of lichamelijke tekortkoming verricht zijn, geen beletsel vormen om het gedrag als onrechtmatige daad aan de dader toe te rekenen. Dit betekent dat een buurman die beweert dat zijn luidruchtige gedrag niet aan hem valt toe te rekenen, omdat hij altijd alleen lawaai maakt als hij in een psychose verkeert, strandt met een beroep op art. 6:165 BW.

#### **4.3.6 Risicoaansprakelijkheid.**

Een ander aandachtspunt vormen personen die aansprakelijk wordt geacht, omdat zij een bepaalde kwaliteit bezitten. Dit valt onder de categorie risicoaansprakelijkheid en wordt hen tevens op basis van de wet toegerekend. Voorbeelden zijn de aansprakelijkheid van de werkgever voor het gedrag van zijn werknemers en de eigenaar van een voertuig met betrekking tot zijn wagen, maar ook de bezitter van een dier is aansprakelijk voor het gedrag van zijn dier. Het zijn allemaal voorbeelden van mensen die door een bepaalde kwaliteit bepaalde risico's in het leven roepen, waarvoor zij vervolgens aansprakelijk worden geacht indien een van deze risico's zich verwezenlijkt heeft.<sup>19</sup> De eigenaar van een hond die gedurende heel de dag blaft omdat de hond alleen thuis achter blijft, kan dus worden aangesproken omdat hij volgens de wet verantwoordelijk is voor het gedrag van zijn hond.<sup>20</sup>

#### **4.3.7 Toerekening krachtens verkeersopvattingen.**

Als een gedraging wordt toegerekend op grond van verkeersopvattingen, is er doorgaans geen sprake van persoonlijke verwijtbaarheid: Zowel de kenbaarheid als verwijtbaarheid speelt hierbij geen rol. Waar het om gaat is dat men naar algemene maatstaven vindt dat een bepaald persoon verantwoordelijk is voor bepaalde daden, ook al wist diegene niet wat er aan de hand was of valt hem weinig te verwijten. Zo kan een medische fout van een arts op grond van verkeersopvattingen voor zijn rekening komen, ook al kon de arts weinig doen om zijn fout te voorkomen.

#### **4.4.1 Schade.**

Het derde element omvat het schadebegrip. Iemand die een onrechtmatige daad pleegt is verplicht de schade te vergoeden, maar wat wordt precies verstaan onder schade? Over het recht op schadevergoeding is op zich al een boek te schrijven. Daarom ben ik genoodzaakt tot het behandelen van de aspecten die in het kader van deze scriptie het meest belangrijk zijn, vooraf gegaan aan een algemene inleiding over schadevergoeding.

---

<sup>19</sup> J.J.H. Bruggink, *Rechtsverhoudingen tussen burens*, Den Haag: SDU 2008, p. 43

<sup>20</sup> Zie art. 6:179 BW.

Het doel van schadevergoeding is het herstellen van de toestand waarin de benadeelde terecht is gekomen, in vergelijking met de toestand waarin de benadeelde zich voor het voordoen van het onheil bevond. Schadevergoeding komt dus pas aan de orde als het mis is gegaan, wanneer aanspraken niet gehandhaafd worden en dat nadeel tot gevolg heeft.<sup>21</sup>

Het schadevergoedingsrecht, dat samenhangt met het aansprakelijkheidsrecht (zonder aansprakelijkheid immers geen schadevergoeding) is een belangrijk instrument om het recht te handhaven en kan om die reden worden gezien als een van de fundamenteën van onze rechtsstaat. De dreiging tot het betalen van schadevergoeding als een onrechtmatige daad wordt gepleegd leidt tevens tot een vorm van preventie. Met in het achterhoofd de gedachte dat men eventuele schade zelf moet betalen denkt men immers wel twee keer na alvorens men tot actie overgaat.

Hoewel schadevergoeding primair gericht is op het herstellen van de toestand waarin de benadeelde terecht is gekomen, kan het betalen van schadevergoeding ook ervaren worden als een gevoel van straf. Tot slot is ook genoegdoening een doel van schadevergoeding. Doordat de veroorzaker van de schade moet opdraaien voor de kosten ontstaat het gevoel van erkenning dat diegene verantwoordelijk is voor de schade.<sup>22</sup>

#### **4.4.2 Wettelijke regeling.**

Schadevergoeding is geregeld in afdeling 10 van boek 6 BW, in de artikelen 6:95 BW tot en met 6:110 BW. Wat direct opvalt is dat de wet geen concrete definitie geeft wat onder schade moet worden verstaan. Zoals gezegd dient het betalen van schadevergoeding om het geleden nadeel bij het slachtoffer weg te nemen. Dit impliceert dat het lijden van nadeel in aanmerking komt voor schadevergoeding. Dit nadeel hoeft dus niet te bestaan uit het verlies van geld, maar kan ook bestaan uit de vermindering van het gebruiksgenot van een zaak. Dit is een belangrijk gegeven, omdat men bij geluidsoverlast in principe geen financiële schade lijdt.

Het uitgangspunt van het schadevergoedingsrecht is dat de volledige schade dient te worden vergoed. Hier zijn echter wel een aantal kanttekeningen bij te plaatsen. Zo staat in art. 6:98 BW dat de schade alleen vergoed dient te worden als vaststaat dat de schade een direct gevolg is van de onrechtmatige daad. De wet spreekt hier ook wel van “causaal verband”, een juridische term welke in principe niets meer betekent dan een direct verband tussen oorzaak en gevolg. In de praktijk betekent dit dat de vordering van de buurvrouw die schadevergoeding eist omdat zij meent vanwege geluidsoverlast overspannen te zijn geraakt waardoor zij niet meer kan werken, kan worden afgewezen als blijkt dat zij reeds voordat de overlast begon al te kampen had met een burn-out.

Een andere aansprakelijkheidsbeperkende factor vormt art. 6:100 BW, dat stelt dat indien een gebeurtenis voor de benadeelde tevens een voordeel heeft opgeleverd, dit voordeel moet worden verrekend bij het vaststellen van de schadevergoeding. Hiervan is vaak sprake bij verzekeringskwesties: Als de benadeelde als gevolg van de onrechtmatige daad tevens een uitkering krijgt van zijn verzekering, dient de schadevergoeding aangevuld te worden tot het bedrag waarvan werkelijk schade is geleden. Met andere woorden, de benadeelde mag er niet beter van worden.

---

<sup>21</sup> S.D. Lindenbergh, *Schadevergoeding: algemeen, deel 1*, Deventer: Kluwer 2008, p. 8

<sup>22</sup> S.D. Lindenbergh, *Schadevergoeding: algemeen, deel 1*, Deventer: Kluwer 2008, p. 14

Een laatste kanttekening op het beginsel van volledige schadevergoeding die ik wil behandelen vormt art. 6:101 BW. Als de schade mede een gevolg is van een omstandigheid die aan de benadeelde kan worden toegerekend, kan de rechter besluiten de schadevergoeding in evenredigheid te matigen. Dit betekent dat als twee burens elkaar het leven zuur maken door stelselmatig geluidsoverlast te veroorzaken en vervolgens een van de twee besluit een rechtszaak aan te spannen, de rechter de schadevergoeding kan matigen of zelfs geheel vervalt indien de rechter van oordeel is dat de eiser tevens een groot verwijt te maken valt in het veroorzaken van de schade.

Welke schade komt voor vergoeding in aanmerking? Het antwoord op deze vraag is terug te vinden in de artikelen 6:95,96 BW en 6:106 BW. In het eerste artikel leest men dat voor vergoeding in aanmerking komt vermogensschade en ander nadeel voor zover de wet hier recht op geeft. Vervolgens geeft art.6:96 BW een definitie van vermogensschade en artikel 6:106 BW van “ander nadeel”:

*6:96 BW*

- 1. Vermogensschade omvat zowel geleden verlies als gederfde winst.*
- 2. Als vermogensschade komen mede voor vergoeding in aanmerking:*
  - a. redelijke kosten ter voorkoming of beperking van schade die als gevolg van de gebeurtenis waarop de aansprakelijkheid berust, mocht worden verwacht;*
  - b. redelijke kosten ter vaststelling van schade en aansprakelijkheid;*
  - c. redelijke kosten ter verkrijging van voldoening buiten rechte, wat de kosten onder b en c betreft, behoudens voor zover in het gegeven geval krachtens artikel 241 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering de regels betreffende proceskosten van toepassing zijn.*

*6:101 BW*

- 1. Voor nadeel dat niet in vermogensschade bestaat, heeft de benadeelde recht op een naar billijkheid vast te stellen schadevergoeding:*
  - a. indien de aansprakelijke persoon het oogmerk had zodanig nadeel toe te brengen;*
  - b. indien de benadeelde lichamelijk letsel heeft opgelopen, in zijn eer of goede naam is geschaad of op andere wijze in zijn persoon is aangetast;*
  - c. indien het nadeel gelegen is in aantasting van de nagedachtenis van een overledene en toegebracht is aan de niet van tafel en bed gescheiden echtgenoot, de geregistreerde partner of een bloedverwant tot in de tweede graad van de overledene, mits de aantasting plaatsvond op een wijze die de overledene, ware hij nog in leven geweest, recht zou hebben gegeven op schadevergoeding wegens het schaden van zijn eer of goede naam.*
- 2. Het recht op een vergoeding, als in het vorige lid bedoeld, is niet vatbaar voor overgang en beslag, tenzij het bij overeenkomst is vastgelegd of ter zake een vordering in rechte is ingesteld. Voor overgang onder algemene titel is voldoende dat de gerechtigde aan de wederpartij heeft medegedeeld op de vergoeding aanspraak te maken.*

Uit het laatste artikel blijkt dat schade die niet uit vermogensschade bestaat, naar billijkheid vergoed wordt. Uiteraard moet een buurman kunnen aantonen dat er sprake is van schade, maar hij hoeft daarbij dus niet precies aan te geven uit welk bedrag de schade bestaat. De bevoegdheid van de rechter om een schatting van de schade te maken, is gebaseerd op art.6:97 BW, waarin staat dat de omvang mag worden geschat als zij niet nauwkeurig kan worden vastgesteld.

#### **4.4.3 Voorbeelden schadevergoeding naar aanleiding geluidsoverlast.**

Iemand die geluidsoverlast ondervindt zal waarschijnlijk primair een rechtszaak starten om een einde te maken aan de hinder. Heeft de benadeelde schade geleden, dan kan hij deze onder omstandigheden proberen vergoed te krijgen. Als we het artikel over vermogensschade stapsgewijs bekijken, kom ik tot de volgende voorbeelden:

Onder geleden verlies/gederfde winst kan worden verstaan de schade die iemand lijdt, omdat hij als gevolg van de overlast arbeidsongeschikt raakt. De schade bestaat dan uit inkomstenderving. Echter, het belangrijkste voorbeeld dat onder geleden verlies moet worden verstaan in het kader van deze scriptie is de vermindering van het gebruiksgenot. Hoewel men in eerste instantie zou denken dat verminderd gebruiksgenot valt onder immateriële schade, blijkt de Hoge Raad al in 1937 geoordeeld te hebben dat het gaat om schade in de vorm van *ontneming of vermindering van genot, waarop iemand krachtens tot het vermogen behorende rechten aanspraak vermag te maken*.<sup>23</sup> Ook Nederlandse schrijvers als Bloembergen en Lindenbergh bevestigen dat hier sprake is van vermogensschade.<sup>24</sup>

Onder lid 2 sub <sup>a</sup> kan ik mij de situatie voorstellen dat iemand maatregelen heeft genomen om zijn woning beter te isoleren om op die manier de overlast te beperken. De kosten kunnen dan naar mijn mening verhaald worden op de veroorzaker, als deze kosten in verhouding staan tot de verbeteringen. Bovendien zal de dader eerst moeten worden aangesproken op zijn gedrag en moet hem de gelegenheid zijn gegeven zijn gedrag aan te passen dan wel maatregelen te nemen. Dit volgt uit de eerder besproken toerekenbaarheid. Immers, als de dader niet op de hoogte was van zijn lawaaierige gedrag of niet eerst zelf maatregelen had kunnen nemen om de schade te beperken, lijkt het niet redelijk om hem voor de kosten op te laten draaien. Een vordering tot schadevergoeding gebaseerd onder deze categorie zal dus met voorzichtigheid moeten worden betracht en men moet rekening houden dat de rechter de vordering op verschillende gronden kan afwijzen.

Wat betreft de redelijke kosten omtrent schade en aansprakelijkheid (sub b) kan men denken aan het inhuren van een expert op het gebied van geluidshinder, die kan beoordelen of er sprake is van geluidshinder en/of aansprakelijkheid. Zo zijn er diverse bedrijven die geluidsmetingen verrichten. Deze metingen worden doorgaans gedaan voor bedrijven en in het kader van industriële bedrijvigheid, aangezien hier wel concrete normen van toepassing zijn waar gerefereerd naar kan worden.

Onder de derde categorie (sub c) kunnen bijvoorbeeld vallen de kosten van de rechtsbijstandverzekering, indien men daar een beroep op doet.

Kijken we naar een vergoeding voor immateriële schade, dan is vooral punt b onder lid 1 van art. 6:101 BW van belang. Punt A vermeldt dat de aansprakelijke persoon het oogmerk moet hebben gehad om zodanig nadeel toe te brengen. Hieruit zou de conclusie kunnen worden getrokken dat immateriële schade op het gebied van geluidsoverlast alleen voor vergoeding in aanmerking komt, als de burens opzettelijk geluidsoverlast veroorzaken om op die manier de betreffende schade aan te richten. Het bewijzen van de opzettelijkheid zal doorgaans vrijwel niet mogelijk zijn. Dit is waarschijnlijk de reden dat ik geen uitspraken heb kunnen vinden waarin schade werd vergoed op grond van dit artikel.

Ook in andere literatuur wordt bevestigd dat immateriële schade bij vermindering van gebruiksgenot in zijn algemeenheid niet voor vergoeding in aanmerking zal komen. Dit valt te verklaren door het feit dat deze vorm van schade al onder vermogensschade valt.<sup>25</sup>

Verheij schrijft in zijn boek over de onrechtmatige daad, dat hinder alleen recht geeft op vergoeding van vermogensschade en in het geval van psychisch letsel op smartengeld op

---

<sup>23</sup> HR 29 januari 1937, NJ 1937, 570 (Voorste Stroom 3)

<sup>24</sup> S.D. Lindenbergh, *Schadevergoeding: algemeen, deel 1*, Deventer: Kluwer 2008, p. 70

<sup>25</sup> S.D. Lindenbergh, *Schadevergoeding: algemeen, deel 1*, Deventer: Kluwer 2008, p. 70



grond van 6:106 lid 1 sub b BW.<sup>26</sup> Daarmee sluit hij toepasselijkheid van het eerste lid onder a zelfs uit.

#### **4.5 De schade moet zijn veroorzaakt door de onrechtmatige daad.**

Dit vierde element is zojuist al naar voren gekomen bij de behandeling van art. 6:98 BW, waarin staat dat de schade alleen vergoed dient te worden als vaststaat dat de schade een direct gevolg is van de onrechtmatige daad. In art.6:162 BW is dit vereiste terug te vinden in de zin waarin staat dat de schade die de ander naar aanleiding van de onrechtmatige daad *dientengevolge* lijdt, vergoed moet worden. In juridische termen wordt dit doorgaans aangeduid als “condicio sine qua non” verband, waarvan de letterlijke vertaling is "voorwaarde zonder welke (het gevolg) niet (zou ingetreden zijn)".

#### **4.6 Conclusie.**

Ik hoop met de behandeling van de belangrijkste elementen van art. 6:162 inzicht te hebben gegeven in de werking van het artikel dat betrekking heeft op de onrechtmatige daad in zijn algemeenheid. Toegespitst op het scriptieonderwerp wil ik dit hoofdstuk afsluiten met een korte maar krachtige conclusie. Om in aanmerking te komen voor schadevergoeding moet

1. de daad van de buren onrechtmatig zijn.
2. de daad aan de buren kunnen worden toegerekend.
3. de daad schade ten gevolge hebben
4. deze schade zijn veroorzaakt door de betreffende onrechtmatige daad.

---

<sup>26</sup> A.J. Verheij, Monografieën privaatrecht deel 4, *Onrechtmatige daad*, Deventer: Kluwer 2005, p.97

## **Hoofdstuk 5 Onrechtmatige geluidshinder**

### **5.1 Onrechtmatige geluidshinder.**

Zoals eerder geschreven, staat in art. 5:37 BW dat een eigenaar (of huurder) van een erf geen onrechtmatige hinder mag toebrengen aan eigenaars (of huurders) van andere erven door het verspreiden van onder andere rumoer. Als criterium wordt verwezen naar het in het vorige hoofdstuk besproken art. 6:162 BW, dat handelt over de onrechtmatige daad.

Wat is nu precies de norm wanneer geluidshinder van burens als onrechtmatig kan worden beschouwd? Het antwoord op deze vraag kan kort beantwoord worden: Er zijn geen concrete normen waar de rechter aan kan toetsen. Alles hangt af van de omstandigheden van het geval: Uit wat voor geluid bestaat de overlast? Hoe lang duurt de overlast? Kunnen de overlastgevendende burens er iets aan doen om deze overlast te beperken? Hoe verhoudt de overlast zich tot de omgeving? Dit zijn allemaal vragen die een rechter in zijn beoordeling mee zal nemen. Hieruit blijkt dus ook dat een eventuele gang naar de rechter vaak onzekerheid met zich meebrengt. Door het ontbreken van heldere normen dient de rechter immers zelf een afweging te maken of hij de hinder onrechtmatig acht.

### **5.2 Eigendom en onrechtmatige geluidshinder.**

Art. 5:37 BW is geschreven vanuit de invalshoek van de eigendom. Eigendom is het meest omvattende recht dat een persoon op een zaak kan hebben, aldus art. 5:1 BW. Dit betekent dat iemand kan doen met zijn eigendom wat hij maar wil, zolang dit niet in strijd is met rechten van anderen en de op wettelijke voorschriften en regels van ongeschreven recht gegronde beperkingen daarbij in acht worden genomen, aldus het tweede lid. Een van deze wettelijke voorschriften betreft dus art. 5:37 BW, waarin het gebruik van het eigendom (erf) wordt beperkt in die zin dat men geen onrechtmatige hinder mag toebrengen aan eigenaars van andere erven.

### **5.3 Eigendom en misbruik van bevoegdheid.**

Een andere beperking van het eigendomsrecht vindt men terug in art. 3:13 BW, waarin staat dat men geen misbruik van zijn bevoegdheid mag maken. Een illustrerend voorbeeld voor dit geval biedt het Watertorenarrest.<sup>27</sup> Twee eigenaren van aan elkaar grenzende erven hadden al jarenlang ruzie. Op een gegeven moment besloot buurman A een (niet functionerende) watertoren in zijn tuin te plaatsen, met als doel het zicht van buurman B te verhinderen. Buurman B vordert verwijdering en de rechtbank wijst deze vordering toe, omdat er geen redelijk belang voor plaatsing van de toren aanwezig is en het ogenschijnlijk de bedoeling van A is om zijn buurman te treiteren.

Vervolgens sluit A zijn watertoren aan op een leiding waardoor deze nu daadwerkelijk functioneert. B vordert uiteraard weer verwijdering. Uiteindelijk wordt de vordering toegewezen omdat A volgens het Hof geen redelijk belang heeft, verwijzende naar het feit dat A totaal geen behoefte heeft aan een werkende watertoren. Er is dus gehandeld zonder

---

<sup>27</sup> HR 13 maart 1936, NJ 1936, 415 (Watertoren)

redelijk belang en met de bedoeling om B te benadelen. De watertoren moet worden verwijderd.

Het watertorenarrest is een typisch voorbeeld van het misbruik van eigendomsrecht. Omdat in de praktijk de situatie nog wel eens wil bestaan dat burens elkaar in een vergevorderd stadium van burenruzie opzettelijk geluidoverlast veroorzaken waarbij uiteenlopende voorwerpen kunnen worden gebruikt, lijkt het aanhalen van dit arrest mij niet onbelangrijk.

Bovendien dicht het Watertorenarrest de kloof tussen hinder die op zich niet onrechtmatig is, maar die wel naar omstandigheden als onaanvaardbaar moet worden beschouwd.

De eigenaar maakt dan in principe gewoon gebruik van de aan hem toekomende rechten en blijft hierbij binnen aanvaardbare normen, maar doordat hij zijn recht misbruikt om anderen te schaden, kan de hinder alsnog worden aangepakt.

Zo kan ik mij bijvoorbeeld de situatie voorstellen, dat een boze buur (die normaliter een hekel heeft aan huisdieren) enkele vrolijk zingende parkieten aanschaft en deze kooi iedere dag voordat hij naar zijn werk vertrekt, in de kamer plaatst die grenst aan de kamer van de buurman, zodat deze kan `meegenieten` van de vogeltjes.

Op zich is het houden van parkieten niet onrechtmatig en zal het gepiep van de parkieten niet direct als maatschappelijk onaanvaardbaar worden bestempeld. Echter als de geplaagde buurman hard kan maken dat deze parkieten gekocht zijn met als enig doel hem te terroriseren, dan kan hij zich dus beroepen op art. 3:13 BW.

Het is voorstelbaar dat het moeilijk is om te bewijzen dat iemand daadwerkelijk zijn eigendomsrecht misbruikt. Het tweede lid geeft voorbeelden:

- door een bevoegdheid uit te oefenen met geen ander doel dan de ander te schaden of met een ander doel waarvoor zij is verleend
- indien het belang bij de uitoefening niet evenredig is in vergelijking met het belang dat wordt geschaad.

Zo kan de geplaagde buurman uit het voorbeeld stellen dat zijn buurman normaal gesproken een hekel heeft aan huisdieren en de parkieten slechts heeft aangeschaft om hem te schaden. Echter dit soort stellingen kunnen makkelijk weersproken worden door de tegenpartij en ook is het moeilijk bewijs aan te dragen voor dit soort standpunten. Een beroep op misbruik van bevoegdheid slaagt in de rechtspraktijk dan ook niet vaak.

Het verschil tussen hinder en misbruik van bevoegdheid zit hem dus in het feit dat hinder onrechtmatig dient te zijn. In de parlementaire geschiedenis van boek 5 BW is nog een verduidelijking te vinden: Bij hinder wordt de gedupeerde in het algemeen getroffen in het genot van zijn eigen goed, terwijl men bij misbruik vooral denkt aan gedupeerden die getroffen worden in het genot van andermans goed.<sup>28</sup>

### **5.4.1 Onrechtmatigheid.**

Uit de bewoordingen onrechtmatige hinder in art. 5:37 BW blijkt enige vorm van hinder die niet onrechtmatig is, wel wordt toegestaan. Hinder is dus niet automatisch onrechtmatig.

Als de hinder ondraaglijk wordt en er dus geen sprake meer is van een last, maar daadwerkelijk van overlast, komt de onrechtmatigheid om de hoek kijken.

---

<sup>28</sup> Memorie van antwoord bij art. 5.1.2: Parl. Gesch. Boek 5 BW, MvA 2, p.49

Pas wanneer de hinder dus dermate ernstige vormen aanneemt dat dit naar algemene maatschappelijke normen onaanvaardbaar is, kan er sprake zijn van onrechtmatige hinder en kan men eventueel hiertegen optreden.<sup>29</sup> Dit is immers het vereiste van art. 6:162 BW, waar art. 5:37 BW naar verwijst.

#### 5.4.2 Criterium.

De Hoge Raad verwoordt dit ook wel door te stellen dat gelet moet worden op de aard, de ernst, de duur en de omvang van de hinder en de daardoor veroorzaakte schade in verband met de verdere omstandigheden van het geval, waarbij ondermeer rekening moet worden gehouden met het gewicht van de belangen die door de hinder toebrengende activiteit worden gediend en de mogelijkheid, mede gelet op de daaraan verbonden kosten, en de bereidheid om maatregelen ter voorkoming van schade te nemen<sup>30</sup>

Gelet moet ook worden op art. 6:168 BW, dat stelt:

*De rechter kan een vordering, strekkende tot verbod van een onrechtmatige gedraging, afwijzen op de grond dat deze gedraging op grond van zwaarwegende maatschappelijke belangen behoort te worden geduld. De benadeelde behoudt zijn recht op vergoeding van de schade overeenkomstig de onderhavige titel.*

Het klassieke voorbeeld bij de uitleg van dit artikel biedt het Aalscholwers-arrest.<sup>31</sup> In deze zaak werd de overheid aansprakelijk gesteld door een viskwekerij, omdat de overheid in de nabijheid van de kwekerij een natuurgebied had aangelegd waar aalscholwers op af kwamen. Deze grote vogels kwamen echter ook af op de naastgelegen kwekerij om de vissen te veroveren, waardoor de eigenaar van de kwekerij schade leed.

De rechter oordeelde in deze zaak dat het handelen door de overheid inderdaad onrechtmatig was, maar dat de aanwezigheid van het natuurgebied diende te worden geduld in verband met de zwaarwegende maatschappelijke belangen. De eigenaar van de kwekerij kreeg echter wel schadevergoeding.

Het belang van bovenstaand artikel voor het thema geluidshinder, kan worden verduidelijkt aan de hand van een recente uitspraak van de voorzieningenrechter in Eindhoven.<sup>32</sup> Eiser, wonende naast een terrein waar bouwwerkzaamheden plaatsvonden ten behoeve van sociale woningbouw, ondervond een grote last van de heiwerkzaamheden die verricht werden en vorderde bij de kortgeding rechter een tijdelijk verbod tot heien, totdat afdoende maatregelen genomen werden die de overlast konden beperken. Hoewel vaststond dat de streefwaarden voor de werkzaamheden flink waren overschreden en aangenomen werd dat dit voor omwonenden “veel ellende voor de persoonlijke levenssfeer” tot gevolg had, viel de belangenafweging toch uit in het nadeel van de eiser, ondanks dat sprake was van onrechtmatige hinder. Het zwaarwegende maatschappelijke belang dat bestond uit stadsontwikkeling en de komst van sociale woningbouw, prevaleerde hier boven het individuele belang. Bij de afweging werd tevens rekening gehouden met de genomen maatregelen. In dit geval bestonden die uit het inkorten van de uren waarop herrie gemaakt mocht worden (van 07.30 uur tot 18.00 uur in plaats van 07.00 uur tot 19.00 uur), het plaatsen

<sup>29</sup> <http://www.advocatengoossens.nl/burenrecht/burenrecht.htm>

<sup>30</sup> HR 3 mei 1991, NJ 1991, 476 (overwaaiende onkruidzaden) & Aalscholwers arrest.

<sup>31</sup> HR 15 februari 1991, NJ 1992,639 Aalscholwers

<sup>32</sup> Rechtbank Den Bosch 26 maart 2009, 188926/ KG ZA-09-141

van een geluidswand bestaande uit zeecontainers en zelfs het aanbieden van alternatieve woon- en werkruimte gedurende de overlastgevende periode.

Overigens bevat deze uitspraak een interessante opmerking over de aanwezigheid van geluidsnormen. In het begin van dit hoofdstuk schreef ik dat er geen concrete normen voor burens bestaan als het gaat om een beoordeling naar de onrechtmatigheid van geluidshinder. Toch heeft de rechter het in deze zaak over streefwaarden en overschrijding daarvan. Hoe verhouden deze verschillen zich tot elkaar?

Het antwoord is terug te vinden in rechtsoverwegingen 4.2.1 onder b en 4.3.1, waarin respectievelijk vermeld staat dat:

*De burgerlijke rechter dient in beginsel zonder aan een belangenafweging toe te komen, aan een als onrechtmatig te kwalificeren handelen de rechtsgevolgen te verbinden die de wet daaraan verbindt en die door de getroffen worden ingeroepen. Bij de vraag wat civielrechtelijk onrechtmatig is, zijn wettelijke normen alléén niet doorslaggevend maar geldt ook (en ruimer) wat volgens ongeschreven normen in het maatschappelijk verkeer betaamt. Pas in de keuze tussen de verschillende opties voor redres (verbod, schadevergoeding in geld of schadevergoeding in andere vorm) kan de afweging van de belangen van de getroffen eiser tegen zwaarwegende maatschappelijke belangen die keuze beïnvloeden (art. 6:168 BW).*

*(...) Daarbij speelt geen rol dat deze streefwaarden geen wettelijke basis hebben: de geluidsnormen zijn geformuleerd in een Ministeriële (VROM) Circulaire en de trillingsnormen in een Meet- en beoordelingsrichtlijn van de Stichting BouwResearch. De rechter acht aannemelijk dat zij daarmee normgevend zijn voor wat op dit gebied in het maatschappelijk verkeer betaamt.*

Uit deze uitspraak blijkt dus dat er voor bepaalde gevallen richtlijnen zijn opgesteld die, hoewel zij geen wettelijke basis hebben, wel als leidraad gebruikt kunnen worden door de rechter. In paragraaf 4.5 zal ik verder op dit onderwerp ingaan. Uit andere uitspraken van rechters kunnen nog andere factoren worden ontdekt die van invloed zijn bij de beoordeling of geluidshinder onrechtmatig is. Deze zullen nu worden behandeld.

### **5.4.3 Algemeen vs. zwaarwegend maatschappelijk belang**

Zelfs als geen sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang kan de vordering van de eiser afgewezen worden. Zo werd de vordering tot verwijdering van een grote boom bij de buurman afgewezen door een afweging te maken tussen het algemeen belang (verbetering van het leefklimaat) en het ontnemen van zonlicht. Het algemeen belang, welke in dit geval waarschijnlijk niet als zwaarwegend maatschappelijk kan worden beschouwd, won hier toch van het individuele belang en de boom mocht dus blijven staan.<sup>33</sup>

### **5.4.4 Plaatselijke omstandigheden.**

Ook blijkt een van de factoren te zijn de omgeving waarin men woont in combinatie met het soort geluid. Het verwachtingspatroon dat gepaard gaat bij het vestigen in een dergelijke omgeving, is van invloed op het geluid dat men wel of niet mag verwachten.

---

<sup>33</sup> Hof Leeuwarden 14 juli 1999, NJ 2000, 80

Zo dient een buurman het gekraai van hanen eerder te dulden als hij op het platteland woont (waar agrarische bedrijvigheid een belangrijke rol speelt) dan wanneer hij in een stedelijke omgeving zou wonen<sup>34</sup>.

Als iemand woont naast de sociëteit van een studentenvereniging, dan kan diegene natuurlijk enige vorm van hinder verwachten. Wanneer het echter gaat om buitensporige herrie kan de hinder onrechtmatig worden en kan actie worden ondernomen.<sup>35</sup>

#### **5.4.5 Wie zat er het eerst.**

Voor het antwoord op de vraag of hinder onrechtmatig is, is mede van belang of degene die zich beklagt over hinder zich ter plaatse heeft gevestigd vóór dan wel ná het tijdstip waarop de hinder veroorzakende activiteiten een aanvang hebben genomen. In dat laatste geval zal hij een zekere mate van hinder eerder hebben te dulden.<sup>36</sup> Hij was dan immers vooraf al bekend (of had bekend kunnen zijn) met de hinder, waardoor het minder gerechtvaardigd lijkt daarna alsnog te gaan klagen.

Wat nu als een nieuwe bewoner ernstige geluidshinder ondervindt van een naburig studentenhuus, terwijl hij bij de bezichtiging nadrukkelijk gevraagd had naar geluidsoverlast en de toenmalige eigenaar verklaarde dat er niets of vrijwel geen geluidsoverlast was, terwijl in werkelijkheid blijkt dat de eigenaar al jarenlang te kampen had met geluidsoverlast van het studentenhuus? Deze vraag mocht de voorzieningenrechter in Amsterdam in 2008 beantwoorden. Hij veroordeelde de verkopers tot medewerking aan teruglevering van de woning en terugbetaling van de koopsom.<sup>37</sup>

#### **5.4.6 (Algemeen) belang vs. belang schadelijder.**

Verder moet rekening worden gehouden met het gewicht van de belangen die door de hinder toebrengende activiteit worden gediend en de mogelijkheid, mede gelet op de daaraan verbonden kosten, en de bereidheid om maatregelen ter voorkoming van schade te nemen. Voor een uitstekend voorbeeld ter illustratie verwijs ik hierbij naar het eerder aangehaalde, recente arrest van de voorzieningenrechter Den Bosch.<sup>38</sup>

Uit het Hanengekraai arrest blijkt dat onrechtmatigheid niet alleen zit in het feit dat ernstige hinder wordt veroorzaakt door het gekraai. Ook de omstandigheid dat onvoldoende gedaan is om de gevolgen te verzachten (de eigenaar weigerde aanvankelijk om maatregelen te nemen) hebben invloed op het onrechtmatigheidsoordeel.<sup>39</sup>

#### **5.5.1 Normen en richtlijnen.**

Hoewel eerder vermeld werd dat er geen harde normen voorhanden zijn waar geluidsoverlast van burens aan getoetst kan worden, blijkt een aantal gemeenten toch ambtenaren in dienst te hebben die beschikken over geluidmeetapparatuur, die incidenteel ook gebruikt wordt voor

---

<sup>34</sup> HR 29 oktober 1993, NJ 1994, 107 (Hanengekraai)

<sup>35</sup> HR 1937, NJ 1938, 517 (Nobel/Unitas)

<sup>36</sup> HR 18 september 1998, NJ 1999, 69

<sup>37</sup> Rechtbank Amsterdam 25 september 2008, LJN: BF5087, 405524 / KG ZA 08-1597

<sup>38</sup> Rechtbank Den Bosch 26 maart 2009, 188926/ KG ZA-09-141

<sup>39</sup> HR 29 oktober 1993, NJ 1994, 107 (Hanengekraai)

het meten van geluidshinder bij burenen. Wat is de waarde van de uitkomst van deze metingen? Wat is het nut van het verrichten van metingen als er geen normen voorhanden zijn waar aan getoetst kan worden? Dit zijn voor de hand liggende vragen die gesteld kunnen worden als men het voorgaande in acht neemt. Toch blijkt de rechter incidenteel iets aan de uitkomsten van deze metingen te hebben bij het maken van zijn beslissing. Dit heeft te maken met andere gebieden waar geluidshinder een issue kan vormen en waar wel richtlijnen of normen voor zijn vastgesteld, en die de rechter vervolgens analoog toe kan passen op de situatie van de burenen.

### 5.5.2 Decibel.

In zowel wetten als richtlijnen hanteert men de waarde aan de hand van het aantal decibel. Decibel (dB) is de maat waarmee de sterkte van geluid wordt aangegeven.

Een decibel is een zogenaamde logaritmische grootheid; dat betekent dat decibellen niet zomaar bij elkaar opgeteld of van elkaar afgetrokken kunnen worden. Een verdubbeling van het aantal bronnen levert een toename van het geluid op met 3 dB. Stel bijvoorbeeld dat een snelweg een geluidsniveau van 80 decibel heeft. Als er dan twee keer zoveel auto's over die weg gaan rijden wordt het niveau niet 160 dB, maar 83 dB. En omgekeerd, als het verkeer met de helft afneemt, wordt de belasting dus 77 dB.<sup>40</sup>

Hieronder volgt een tabel met praktijkvoorbeelden in combinatie met het aantal decibel, zodat men een indruk kan krijgen van het daarmee gepaard gaande hoeveelheid geluid. De tabel is tevens afkomstig van de website van het VROM.

niveau in dB	Voorbeeld
0	Gehoorgrens; hieronder hoort de gemiddelde mens niets meer
20	Stille slaapkamer, stiltegebied in de natuur
30	Gefluister
40	Normale woonkamer
60	Gespreksniveau
80	Drukke verkeersweg op 10 meter afstand
100	Opstijgende jumbojet op 200 meter hoogte
110	Drilboor op 1 meter afstand
140	Pijngrens

### 5.5.3 Wet geluidshinder.

De Wet geluidshinder (Wgh) vormt het juridische kader voor het Nederlands geluidbeleid als het gaat om lawaai afkomstig van industrie en (spoor-) wegverkeer. Deze wet is dus niet van toepassing op geluidshinder van burenen. Wel kan men bijvoorbeeld de volgende regels lezen:

#### Artikel 44

De ten hoogste toelaatbare geluidsbelasting vanwege het betrokken industrieterrein, van de gevel van woningen binnen een krachtens artikel 40 vast te stellen zone is, behoudens artikel 45, 50 dB(A).

<sup>40</sup> <http://www.vrom.nl/pagina.html?id=10054>

#### **Artikel 45**

1. Voor de ter plaatse ten hoogste toelaatbare geluidsbelasting, bedoeld in artikel 44, kan een hogere dan de in dat artikel genoemde waarde worden vastgesteld, met dien verstande dat deze waarde voor geprojecteerde woningen 55 dB(A) en voor aanwezig of in aanbouw zijnde woningen 60 dB(A) niet te boven mag gaan.
2. Bij algemene maatregel van bestuur kan worden bepaald dat de bevoegdheid, bedoeld in het eerste lid, enkel in bij die maatregel aan te geven gevallen kan worden toegepast.

In het geval men als bewoner dus hinder ondervindt van een nabijgelegen industrieterrein, kan het verrichten van een geluidsmeting dus uitkomst bieden. De wet stelt vast waar de meting verricht dient te worden, namelijk aan de gevel van de woning. Vervolgens kan worden vastgesteld of sprake is van onrechtmatige hinder en kunnen eventueel stappen worden ondernomen.

#### **5.5.4 Besluit detailhandel en ambachtsbedrijven milieubeheer.**

In dit besluit staan richtlijnen als het gaat om laden en lossen van goederen. Het maximaal aantal decibel dat aan de gevel gemeten mag worden bedraagt:

- avond (19.00 - 23.00 uur): 65 dB(A)
- nacht (23.00 - 07.00 uur): 60 dB(A)

De zojuist genoemde voorbeelden laten zien dat er dus wel degelijk regelgeving bestaat met betrekking tot geluidsoverlast. Helaas gelden deze regels alleen niet voor geschillen die betrekking hebben tot geluidsoverlast van burens. De verklaring ligt voor de hand: Ten eerste hebben veel regels betrekking op het maximaal toelaatbare aantal decibellen. Het probleem bij geluidshinder van burens is echter niet beperkt tot het volume: Ook geluiden die gepaard gaan met weinig decibel kunnen ernstige hinder veroorzaken, zoals het doorgalmen van de bassen van een muziekinstallatie of het simpele gepiep van huisdieren. Bovendien doen deze geluiden zich doorgaans incidenteel voor, in tegenstelling tot bijvoorbeeld het constante lawaai dat machines produceren. Al deze factoren bemoeilijken het instellen van harde criteria.

#### **5.6 Analoog toepassen van andere wetten op burenhinder.**

Soms kan de rechter gebruik maken van regelgeving die theoretisch gezien niet op de situatie van toepassing is, maar toch gebruikt kan worden bij het zoeken naar het antwoord of een situatie al dan niet onrechtmatig is.

Zo spande een leraar een zaak aan tegen zijn buurman, omdat hij ernstige hinder ondervond van het lawaai van de hanen van de buurman.<sup>41</sup> Het gekraai werd een trigger voor zijn stresshormonen, waardoor de leraar last kreeg van slapeloze nachten en concentratieproblemen. De leraar dreigde hierdoor niet meer goed te kunnen presteren op zijn werk en had zich al meerdere malen ziek gemeld.

Omdat de buurman slechts enkele hanen in zijn bezit had, kon zijn activiteit niet als bedrijfsmatig worden beschouwd en had hij volgens de Wet Milieubeheer geen vergunning nodig voor het houden van de hanen. Desalniettemin heeft de gemeente een meting laten

---

<sup>41</sup> Rechtbank Den Bosch 26 maart 2009, 188926/ KG ZA-09-141



uitvoeren waarbij zij het toetsingskader van de Wet Milieubeheer gehanteerd heeft. Op deze manier kon toch nog enigszins een inschatting worden gemaakt in hoeverre de hinder (on)rechtmatig was. De rechter heeft de uitkomsten van deze meting gebruikt in zijn afweging naar onrechtmatigheid. Hoewel inderdaad een kleine overschrijding van het aantal decibel gerapporteerd was, werd de vordering tot verwijdering van de hanen toch afgewezen. (Hierbij lette de rechter vooral op het feit dat de buurman reeds maatregelen genomen had om de overlast te beperken. Bovendien woonde de buurman al lange tijd met zijn hanen op deze locatie, terwijl de leraar zich pas later op die plek gevestigd had).

Het gaat in deze zaak echter niet zozeer om de uitkomst, maar om het feit dat de rechter bij zijn beoordeling naar onrechtmatigheid, zijn beslissing onder andere gebaseerd heeft op uitkomsten van een meting, waarbij de resultaten zijn vergeleken met regelgeving die op zich niet op het geval van toepassing was, maar ondanks dat toch werd toegepast. Tevens kan geconcludeerd worden dat zelfs indien een overschrijding van het aantal decibel vaststaat, de overige omstandigheden van het geval de onrechtmatigheid toch kunnen compenseren.

## 5.7 Strafrecht en de APV.

Is geluidsoverlast van burens ook strafrechtelijk aan te pakken en zo ja, gelden in het strafrecht dan wel concrete normen?

Het antwoord is te vinden in titel 2 van het derde boek, getiteld “Overtredingen betreffende de openbare orde”. Art. 431 Strafrecht, dat handelt over burengerucht, zegt:

*Met geldboete van de eerste categorie wordt gestraft hij die rumoer of burengerucht verwekt waardoor de nachtrust kan worden verstoord.*

Onder burengerucht moet worden verstaan lawaai dat omwonenden hindert/ burenoverlast. Volgens de NSG gaat het dan om lawaai dat een hele buurt in opschudding brengt.

Van rumoer is sprake als het gaat om geluid van handelingen binnenshuis dat de rust van naaste burens ernstig verstoort. Deze handelingen moeten zonder duidelijke noodzaak plaats vinden maar hoeven niet opzettelijk zijn.<sup>42</sup>

Tevens hoeft het ook niet zo te zijn dat men daadwerkelijk niet in slaap kan komen, ook al heeft de wet het over verstoring van de nachtrust. De wet dient blijkbaar dus niet te letterlijk te worden gelezen.

Volgens art. 23 Strafrecht bedraagt een geldboete van de eerste categorie maximaal €370,- euro. De burens kunnen bij het veroorzaken van lawaai dus een boete van €370,- opgelegd krijgen. Tevens kan het materiaal waarmee de overlast wordt veroorzaakt, volgens art. 33 Strafrecht verbeurd worden verklaard. Hiermee wordt bedoeld dat het voorwerp (bijvoorbeeld de stereo-installatie) in beslag kan worden genomen.

In de praktijk zal de politie echter meestal eerst een waarschuwing geven, als de politie überhaupt tijd heeft om langs te komen. De ervaring leert namelijk dat politie niet zit te wachten op dit soort klussen: Men heeft belangrijkere dingen te doen.

De politie mag dus zelf weten of zij tot actie overgaat. Mocht de politie, na meerdere malen te hebben verzocht langs te komen, steeds geen gehoor hebben gegeven aan het verzoek dan kan

---

<sup>42</sup> NSG, brochure *Geluidshinder burens*, p. 28

de klager zich wenden tot de Officier van Justitie die werkzaam is bij de rechtbank van de regio waar de klager woont om op die manier de overtreding rechtstreeks te melden.

Conclusie: Helaas blijkt dus ook in de strafrechtelijke wetgeving geen duidelijkheid te bestaan over de maatstaf die moet worden gehanteerd om overlast vast te stellen. Alles is gebaseerd op de subjectieve waarneming van de agenten: Als zij vinden dat de betreffende hinder niet door te beugel kan, pas dan worden er eventueel maatregelen getroffen.

Biedt de APV meer houvast?

De Algemene Plaatselijke Verordening is een middel voor gemeenten zodat zij aanvullend op andere wetgeving, hun eigen regels kunnen vaststellen waarvan zij willen dat die ter plaatse gelden. Een APV is dus een regeling die geldt voor iedereen binnen de gemeente, en die vaak tot doel heeft de gemeente netjes en leefbaar te houden voor iedereen.<sup>43</sup>

Iedere gemeente heeft het recht om aanvullende regels te maken in verordeningen. Veel gemeenten gebruiken hiervoor een standaard model dat gemaakt is door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG).

In dit standaardmodel is een regeling over geluidsoverlast opgenomen die luidt:

*“Het is verboden toestellen of geluidsapparaten in werking te hebben of handelingen te verrichten op een zodanige wijze dat voor een omwonende of overigens voor de omgeving geluidhinder wordt veroorzaakt”.*

De gemeente kan door middel van het verstrekken van vergunningen ontheffingen verlenen van het verbod, welke doorgaans gepaard gaan met aanvullende regels over de tijdstippen en tijdsduur waarop herrie gemaakt mag worden. In een aantal afspraken komen zelfs regels voor met betrekking tot het toegestane geluidsniveau. Dit ziet men bijvoorbeeld vaak terug bij evenementen als kermissen en muziekshows. Echter, zoals uit het standaard verbod al blijkt, gelden er voor geluidshinder van burens ook geen specifieke regels voor het maximaal aantal toegestane decibellen.

De APV wordt gehandhaafd door de politie. Ook voor de vaststelling van een overtreding uit de APV is men in dit geval dus aangewezen op het subjectieve oordeel van de agent.

De meerwaarde van de APV in vergelijking met art. 431 Strafrecht lijkt hem overigens te zitten in het gegeven dat de APV geen betrekking heeft op situaties in de nachtelijke uren, maar dus ook bij geluidsoverlast overdag van toepassing is. De politie kan dus ook overdag actie ondernemen, maar dit wordt doorgaans minder snel gedaan dan 's nachts.

Zowel in het Burgerlijk Wetboek, het wetboek van Strafrecht als in de Algemene Plaatselijke Verordening vindt men geen maatstaven die betrekking hebben op het maximaal toegestane geluidsniveau bij geluidsoverlast van burens.

## **5.8 Conclusie.**

Er zijn geen harde criteria waaraan onrechtmatigheid van geluidshinder van burens te toetsen is. Alles hangt af van de omstandigheden van het geval, te weten de aard, de ernst, de duur en

---

<sup>43</sup> [http://nl.wikipedia.org/wiki/Algemene\\_Plaatselijke\\_Verordening](http://nl.wikipedia.org/wiki/Algemene_Plaatselijke_Verordening)

de omvang van de hinder en de daardoor veroorzaakte schade in verband met de verdere omstandigheden van het geval, waarbij ondermeer rekening moet worden gehouden met het gewicht van de belangen die door de hinder toebrengeende activiteit worden gediend en de mogelijkheid, mede gelet op de daaraan verbonden kosten en de bereidheid om maatregelen ter voorkoming van schade te nemen.

Verder zijn een aantal factoren ontwikkeld in de rechtspraak die van belang zijn voor het beantwoorden van de vraag naar onrechtmatigheid. Zo dient men te kijken naar de plaatselijke omstandigheden (stad of platteland) en de vraag wie als eerste op de plek gevestigd was (indien de overlastgever eerder op die plek gevestigd was had de klager zich bij vestiging op de hoogte kunnen zijn van de mogelijke overlast. Door zich vervolgens toch te vestigen wordt de overlast daardoor als het ware geaccepteerd). Verder dient niet alleen gekeken te worden naar de belangen die door de hinder toebrengeende activiteit worden gediend, maar ook naar de belangen van de klager/schadelijder. Al met al zijn er dus veel factoren die invloed kunnen hebben op de uitspraak van de rechter.

## **Hoofdstuk 6 De rechter**

### **6.1 De gang naar de rechter.**

In vrijwel alle literatuur die te vinden is over het onderwerp geluidsoverlast tussen burens, wordt de gang naar de rechter als uiterste redmiddel beschouwd. Er zijn veel alternatieven die doorgaans meer succes bieden en minder kosten, zoals het voeren van een goed gesprek met de buurman. In de praktijk zal het merendeel van de klagers ook getracht hebben er onderling uit te komen. Dit kan een positief effect hebben. Echter, in sommige gevallen is het succes van tijdelijke aard en zal na een tijdje de overlast terugkomen. Als men dan meerdere malen op bezoek komt om te praten zal de klager al gauw als zeurder worden beschouwd en wordt er niet meer naar elkaar geluisterd. Er kan zelfs een tegenovergesteld effect ontstaan, waardoor de overlastgever bewust meer geluid gaat maken om zijn zeurende buur dwars te zitten.

Een ander aspect is dat personen die ernstige geluidsoverlast veroorzaken doorgaans niet het sociale vermogen bezitten om rekening te houden met anderen. Zij beschouwen hun huis als hun bezit en vinden daarom dat zij in hun huis mogen doen wat zij zelf willen. Gaat deze problematiek dan ook nog gepaard met drank-, drugsproblemen of werkloosheid, dan lijkt er een groep personen te bestaan die niet meer vatbaar is om onderling tot goede afspraken te komen. Buurtbemiddeling of politiebezoek heeft dan weinig effect meer. Op zo'n moment lijkt de tussenkomst van de rechter het enige redmiddel te zijn. Hoe werkt de gang naar de rechter? Bij welke rechter kan men terecht, wat kan men vorderen en heeft men een advocaat nodig? In dit hoofdstuk zal ik proberen op bovenstaande vragen een helder antwoord te geven.

### **6.2 De civiele rechter.**

In het civiele recht komen doorgaans drie verschillende rechters in beeld als men een conflict over burenhinder wil beslechten. Dit zijn de kortgeding/voorzieningen rechter, de kantonrechter en de rechtbank.

Voordat ik dieper in ga op deze materie, wil ik eerst enige uitleg geven over begrippen over de bevoegdheid van de rechter, die kan worden onderscheiden in absolute en relatieve bevoegdheid/competentie. Met absolute competentie wordt bedoeld welke van de drie zojuist genoemde rechters bevoegd is om kennis te nemen van het geschil. Vervolgens moet worden gekeken naar de relatieve bevoegdheid, waarmee wordt bedoeld in welke regio het geschil voor de rechter moet worden gebracht.

### **6.3 Het kort geding.**

Omdat het aanspannen van een rechtszaak bij de rechtbank doorgaans meer dan een jaar tijd in beslag neemt voordat de rechter met een definitief oordeel komt, kan men besluiten de zaak voor te leggen aan een voorzieningenrechter. Veel van de zaken die te maken hebben met de (dreiging van een) onrechtmatige daad worden aan deze rechter voorgelegd. De voorzieningenrechter kan slechts een gebod of een verbod opleggen, desgewenst in combinatie met een dwangsom. Onder voorwaarden kan ook een geldvordering worden toegewezen.<sup>44</sup> Voor iemand die wil dat er een einde komt aan de geluidsoverlast van zijn

---

<sup>44</sup> HR 29 maart 1985, NJ 1986, 84 (M'Barek/Van der Vloodt)

buurman, kan de voorzieningenrechter dan ook de ideale rechter zijn om op korte termijn een verbod op te laten leggen.

Om een zaak bij de kortgeding rechter aan te brengen moet rekening worden gehouden met de volgende 3 elementen:

1). Allereerst moet sprake zijn spoedeisendheid. Dit is onder andere het geval indien er een voorziening wordt gevraagd die er toe strekt een einde te maken aan handelingen die zijn aan te merken als stelselmatige inbreuk op een subjectief recht waarvan de eisende partij doorlopend schade ondervindt.<sup>45</sup> Als een buurman voortdurend herrie maakt vormt dit een inbreuk op het subjectieve recht van de klager, namelijk een inbreuk op de persoonlijke levenssfeer. Aan deze voorwaarde wordt dan ook al gauw voldaan.

2) De voorzieningenrechter kan de belangen van partijen tegen elkaar afwegen. Dit kan betekenen dat als er in casu sprake is van een onrechtmatige situatie, de belangenafweging er toe kan leiden dat het gevraagde verbod niet wordt toegewezen, omdat de gedaagde dan onevenredig groot nadeel zou kunnen lijden of het algemeen belang ernstig wordt geschaad. Een voorbeeld uit de praktijk is de al eerder aangehaalde uitspraak van de bewoner uit Eindhoven die vorderde dat de heiwerkzaamheden naast zijn huis werden gestaakt. Hoewel onrechtmatigheid werd aangenomen werd het verbod toch niet gehonoreerd omdat het belang van de eiser in dit geval het moest ontgelden tegen het algemeen belang van de komst van nieuwe woningen en stadsontwikkelingen.<sup>46</sup>

3) De uitspraak van de voorzieningenrechter wordt een voorziening bij voorraad genoemd.<sup>47</sup> Dit betekent dat er een voorlopig oordeel geveld wordt, welke in een bodemprocedure (een zaak voor de gewone rechter) kan worden teruggedraaid. In de praktijk wordt in 95% van de zaken die zich afspelen bij de voorzieningenrechter geen bodemprocedure meer gevoerd, waardoor het vonnis in kort geding feitelijk vaak wel definitief is.<sup>48</sup>

## 6.4 Bevoegde rechter.

Als men een kort geding wil aanspannen is altijd de voorzieningenrechter bevoegd. Het maakt hierbij dus niet uit of onder normale omstandigheden (bodemprocedure) de sector kanton- of civiel bevoegd zou zijn. Het kortgeding moet worden ingeluid met een dagvaarding, waardoor de rechter in de woonplaats van de gedaagde relatief bevoegd is.<sup>49</sup> Volgens de regels van het kort geding is tevens bevoegd de rechter in het gebied waar de maatregel geëist wordt. Dit volgt uit art. 102 Rechtsvordering, dat ingaat op verbintenissen op grond van een onrechtmatige daad. De eiser mag zelf weten welke rechter hij kiest, hoewel in het geval van burenc conflicten de keuze meestal zal ontbreken, omdat de gedaagde meestal ook woont in het gebied waar de maatregel geëist wordt.

Als eiser moet men in kort geding bijgestaan worden door een advocaat. De gedaagde mag in persoon verschijnen en is dus niet verplicht een advocaat in de armen te nemen.<sup>50</sup> Dit heeft te

---

<sup>45</sup> HR 12 maart 2004, RvdW 2004, 46

<sup>46</sup> Rechtbank Den Bosch 26 maart 2009, 188926/ KG ZA-09-141

<sup>47</sup> Art. 254 Rv

<sup>48</sup> H.L.G. Wieten, *Procederen in eerste aanleg, derde druk*, Deventer: Kluwer 2007, p.58

<sup>49</sup> Art. 99 Rv

<sup>50</sup> Art. 255 Rv jo. Art. 79 Rv.

maken met de korte termijn, waardoor er voor de gedaagde niet altijd genoeg tijd beschikbaar is om een geschikte advocaat te zoeken.

Tot slot: De voorzieningenrechter is niet gebonden aan regels van het wettelijk bewijsrecht. Een vordering in kort geding hoeft slechts aannemelijk te worden gemaakt. Dit ligt anders in een bodemprocedure, op grond waarvan de rechter gebonden is aan de eisen die de wet stelt aan bewijs, zoals vermeld in art.149 e.v. in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. In hoofdstuk 7, dat ingaat op het bewijs, zullen we ons meer verdiepen in dit onderwerp.

## **6.5 Sector kanton en civiel.**

Hoewel de meeste zaken bij de kortgedingrechter aanhankelijk zullen worden gemaakt, kan men ook terecht bij de kantonrechter of de sector civiel, oftewel de gewone rechtbank. Ook voor degene die besluit om na een kort geding nog een bodemprocedure te willen starten, is het van belang te weten bij welke rechter men terecht kan.

De reden dat deze twee sectoren in dezelfde paragraaf worden besproken hangt samen met het karakter van het recht. Als het ene gerecht niet bevoegd is komt men namelijk automatisch bij het andere gerecht terecht.

De algemene regel is dat de rechtbank bevoegd is, tenzij het gaat om zaken waarin een bedrag van maximaal € 5.000,- gevorderd wordt of als het gaat om zaken met een specifiek onderwerp zoals een arbeidsovereenkomst of een huurovereenkomst: in die gevallen is volgens art. 93 Rv de kantonrechter bevoegd, ongeacht de waarde van de vordering.

Voor de vraag of men zich moet wenden tot de kantonrechter of de civiele rechtbank, moeten dus 2 vragen worden beantwoord:

- 1) Is er sprake van een koop- of huurhuis: In het geval men huurt valt het geschil onder een van de specifieke onderwerpen waarbij men bij de kantonrechter terecht kan.
- 2) Wat wil men vorderen: Gaat met de vordering een bedrag van meer dan € 5.000,- gemoeid en woont men in een koophuis, dan dient men zich te richten tot de rechtbank.

Voor het aanbrengen van een zaak bij de kantonrechter hoeft zowel de eiser als gedaagde theoretisch gezien geen advocaat in de armen te nemen. Indien men naar de sector civiel stapt is vertegenwoordiging voor zowel eiser als gedaagde verplicht. Overigens doet men er ook bij de kantonrechter verstandig aan zich te laten bijstaan door een advocaat dan wel jurist. In de praktijk blijkt het namelijk erg lastig om met geringe kennis van het recht deze paden te bewandelen. Zo zal menig eiser reeds bij het dagvaarden van de gedaagde problemen ondervinden, omdat het dagvaarden gepaard gaat met de nodige eisen waar men doorgaans niet van op de hoogte is.

Zoals gezegd kan de voorzieningenrechter een voorlopige voorziening geven in de vorm van een gebod of een verbod, eventueel met dwangsom. De kantonrechter of rechtbank kan een definitief oordeel vellen. Ook kan men op grond van art.3:296 BW nakoming vorderen om een verplichting iets te geven, doen of te laten. Een doen kan bestaan uit maatregelen nemen om geluidsoverlast te beperken. Een laten kan bestaan uit het nalaten van gedrag waardoor de geluidsoverlast veroorzaakt wordt. Tevens kan men op basis van art. 3:302 BW een rechtstoestand vast stellen door het laten uitspreken van een verklaring voor recht en kan men schadevergoeding eisen op grond van art. 6:162 BW, dat in hoofdstuk 6 aan de orde komt.

## **6.6 Wie dient de eiser voor het gerecht te dagen.**

Zoals eerder besproken richt deze scriptie zich in eerste instantie op de toepasselijkheid van art. 5:37 BW (burenhinder) jo. 6:162 BW (onrechtmatige daad). Uit art. 5:37 BW bleek dat het artikel zich in eerste instantie richt tot eigenaren van erven, maar dat uit rechtspraak blijkt dat het artikel in bepaalde situaties ook van toepassing is op de gebruiker/huurder. Ook geluidsoverlast kan onder een dergelijke situatie vallen, omdat dit de gebruiker/huurder rechtstreeks toe te rekenen valt. Indien men iemand op de zojuist genoemde artikelen wil dagvaarden kan men zich dus rechtstreeks wenden tot de eigenaar dan wel gebruiker die de geluidsoverlast veroorzaakt.

Indien men echter huurder is van een woning kan er nog een tweede optie zijn. In tegenstelling tot het huren bij een particulier, hanteren veel woningbouwverenigingen bepaalde voorwaarden in het contract die de huurder het recht verschaffen op rustig woongenot. Als men als huurder vervolgens stelselmatig onrechtmatige geluidshinder ervaart en de verhuurder geen of onvoldoende actie onderneemt terwijl de verhuurder wel mogelijkheden heeft om de overlast aan te pakken, dan kan de huurder zich wenden tot de rechter met een beroep op de bepaling uit de huurovereenkomst. Vooral wanneer beide burens bij dezelfde verhuurder huren, is de verhuurder meestal in staat om maatregelen te treffen tegen de overlastgevende buur. Een huurder dient zich immers te gedragen als “goed huurder”. Doet hij dit niet dan kan hij hier door de verhuurder op worden aangesproken, die vervolgens maatregelen kan nemen als de huurder zich niet aanpast.

Wil een huurder de overlast dus aanpakken door zich op de bepalingen uit het contract te beroepen, dan dient hij zijn verhuurder te dagvaarden en nakoming van het contract te vorderen.

### **6.7.1 Praktijkvoorbeelden vorderingen en uitspraken op het gebied van huurrecht.**

Recht gaat pas leven op het moment dat theorie naar praktijk vertaald wordt. Daarom volgen nu een aantal voorbeelden van zaken waar de rechter uitspraak over heeft gedaan.

### **6.7.2 Eerst kort geding, daarna bodemprocedure.**

In de vorige paragrafen is naar voren gekomen dat een bodemprocedure veel tijd in beslag kan nemen. Wat kan een verhuurder doen om een huurder die ernstige overlast veroorzaakt, toch zo snel mogelijk uit huis te plaatsen?

In zo een geval lijkt het aanspannen van een kort geding uitkomst te bieden, om vervolgens een bodemprocedure te starten. De volgende zaak kan dit illustreren<sup>51</sup>: De verhuurder had in een kort geding ontruiming van een woning gevorderd, omdat de situatie voor omwonenden onhoudbaar werd. Niet alleen veroorzaakte de geestelijk gestoorde huurder ernstige geluidsoverlast, ook bedreigde zij regelmatig omwonenden en vernielde meerdere malen eigendommen van andere huurders. Door deze omstandigheden had de verhuurder een spoedeisend belang en vorderde daarop ontruiming, om vervolgens in een bodemprocedure alsnog ontbinding van de huurovereenkomst te vorderen. Zou de verhuurder slechts een bodemprocedure starten, dan zou dit gepaard gaan met maandenlange ellende voor omwonenden. Door het recht via deze weg te bewandelen, kon op korte termijn een oplossing

---

<sup>51</sup> HR 19 mei 1995, NJ 1995, 532

worden gevonden. Hoewel een ontruiming niet gekenmerkt wordt door een voorlopig karakter en in principe dus definitief is, werd de vordering wel toegewezen. Belangrijk hierbij is het bewijzen dat de situatie onhoudbaar is geworden en er bovendien weinig kans op verbetering bestaat, waardoor het niet redelijk is de zaak aan te houden totdat de zaak door de bodemrechter behandeld wordt. Ook moet de voorzieningenrechter uiteraard van mening zijn dat de ontbinding van de huurovereenkomst in de bodemprocedure kansrijk is.

### **6.7.3 Primair ontruiming, subsidiair andere maatregelen.**

Een ontruiming vorderen is een heftige maatregel, die doorgaans alleen gegeven wordt als er geen andere, minder verstreckende maatregel voorhanden is die tevens een einde kan maken aan de overlast. Men doet er dan ook goed aan om primair ontruiming te vorderen, en subsidiair andere maatregelen te eisen die de overlast moeten voorkomen/beperken. In het geval van geluidsoverlast door haren van de burens werd een verzoek tot ontruiming van de dieren dan ook niet ingewilligd, maar moesten de burens wel maatregelen nemen om de hinder te beperken.<sup>52</sup>

### **6.7.4 Geluidshinder van burens beperkt zich niet tot hinder vanuit huis.**

In 1988 werd een huurder zijn huis uitgezet, omdat hij zich schuldig maakte aan geluidsoverlast.<sup>53</sup> Deze overlast vond niet plaats vanuit zijn huis, maar vanaf de straat voor zijn woning waar hij dagelijks auto's repareerde en verkocht. Ook zijn klanten, die voornamelijk in de avond een bezoek brachten om de auto's te bezichtigen, stonden bekend om hun luidruchtigheid. Voor dit gedrag werd de huurder tevens aansprakelijk gehouden. Uit dit arrest blijkt, dat goed huurgedrag niet alleen dient te worden getoond in het gehuurde, maar ook in de onmiddellijke nabijheid van het gehuurde. Door dergelijk gedrag te vertonen heeft de huurder zich niet als goed huurder gedragen.

### **6.7.5 Schadevergoeding verhuurder aan huurder door geluidsoverlast.**

Er zijn meerdere uitspraken te vinden waarin een verhuurder werd veroordeeld om schadevergoeding te betalen aan een huurder, omdat de huurder te kampen had met ernstige vormen van geluidsoverlast, deze overlast meldde aan de verhuurder maar de verhuurder gedurende langere tijd verzuimde om effectieve maatregelen te treffen om de overlast aan te pakken. Vooropgesteld dient te worden dat als een huurder aangeeft ernstige overlast te ondervinden, de verhuurder deze roep om hulp serieus dient te nemen door op korte termijn te bekijken waar de overlast uit bestaat en welke maatregelen kunnen worden getroffen. Doet de verhuurder dit niet, dan kan dit leiden tot het niet nakomen van de voorwaarden in de huurovereenkomst, waarin de huurder doorgaans het recht op woongenot wordt gegeven. Het niet naleven van het contract vormt dan een tekortkoming en daarmee wanprestatie (zie art. 6:74 BW) en dit kan leiden tot het verplicht moeten vergoeden van de schade die de schuldeiser lijdt, mits het lijden van de schade aan de verhuurder kan worden toegerekend. Uit een uitspraak van het Hof in 's Hertogenbosch blijkt dat het nalaten van het nemen van maatregelen onder omstandigheden als dermate ernstig moet worden beschouwd, dat het voor

---

<sup>52</sup> HR 29 oktober 1993, nr 15095, NJ 1994/107

<sup>53</sup> HR 29 januari 1988, NJ 1988, 872



een verhuurder redelijkerwijs niet mogelijk is huurgeld te verlangen over de periode waarin de huurder de last heeft ondervonden, zonder dat de verhuurder maatregelen heeft genomen.<sup>54</sup> Een andere optie is het vorderen van huurverlaging. Dit kan met terugwerkende kracht verkregen worden voor een periode van maximaal 6 maanden.<sup>55</sup>

De zojuist besproken arresten hebben allemaal betrekking op schadevergoeding, gezien vanuit het huurrecht. Indien men voor schadevergoeding in aanmerking wil komen, zonder dat men een overeenkomst heeft met degene van wie de schade gevorderd wordt, is men aangewezen op het onrechtmatige daadartikel 6:162 BW. In het volgende hoofdstuk wordt onder andere om deze reden dieper op de werking van dit artikel ingegaan. Verder zullen we zien dat het artikel in verschillende situaties toegepast kan worden. Omdat het artikel zo een belangrijke plaats inneemt, zal het in het navolgende als apart hoofdstuk worden behandeld.

## **6.8 Conclusie.**

Er zijn een aantal alternatieven om geluidshinder van burens op te lossen. Het inschakelen van een rechter dient als laatste redmiddel te worden gezien. Afhankelijk van de hoogte van de vordering en van de vraag wie men aanspreekt (verhuurder of burens) kan men terecht bij de kantonrechter of de rechtbank. Een alternatief is het aanbrengen van de zaak bij een kortgeding rechter. In de praktijk blijkt men in het geval van geluidsoverlast van burens over een spoedeisend belang te beschikken, waardoor de gang naar deze rechter open staat. Een relatief groot deel van de eisers kiest dan ook deze weg om het probleem aan te pakken. Hoewel men als eiser alleen bij de kantonrechter zelfstandig (zonder advocaat) mag procederen, doet men er verstandig aan ook bij deze rechter tenminste een jurist in de armen te nemen.

De voorzieningenrechter kan alleen een voorlopige voorziening geven in de vorm van een gebod of een verbod. De kantonrechter en rechtbank kunnen een rechtstoestand definitief vaststellen. Tevens kunnen zij een verklaring voor recht uitspreken en schadevergoeding toekennen.

---

<sup>54</sup> Hof Den Bosch, 12 september 2006, LJN AZ9622

<sup>55</sup> <http://www.huurgeschil.nl/index.php?page=huurverlaging.php>

## Hoofdstuk 7 Bewijs

### 7.1 Bewijs.

Een laatste onderdeel dat ik wil behandelen vormt het onderwerp bewijs. Zonder de beschikking over voldoende sterk objectief bewijs is het immers niet mogelijk een vordering te doen slagen. In de praktijk blijkt het echter niet gemakkelijk om met dergelijk bewijs op de proppen te komen. Daarom volgt nu een verdieping over dit onderwerp, waarin tevens een aantal rechterlijke uitspraken zijn opgenomen. Aan de hand van deze voorbeelden kan men inzicht krijgen in de manier waarop een rechter een zaak beoordeelt. Tevens vormen de voorbeelden een mooie afsluiting van de scriptie, omdat in deze uitspraken verschillende behandelde elementen naar voren komen.

### 7.2 Wettelijke regeling.

In het civiele recht gaat men uit van de regel “wie eist, bewijst.” Deze regel is neergelegd in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en wel in art. 150 Rv. Niet alle stellingen hoeven bewezen te worden. Zo beschouwt de rechter feiten of rechten als vaststaand, indien deze door de ene partij zijn gesteld en door de wederpartij niet of onvoldoende zijn betwist. Ook feiten van algemene bekendheid en algemene ervaringsregels mogen door de rechter aan zijn beslissing ten grondslag worden gelegd en behoeven daarmee dus geen bewijs.

In artikel 150 Rv is tevens te lezen dat de bewijslast omgedraaid kan worden, als uit een bijzondere regel of uit de eisen van redelijkheid en billijkheid blijkt dat de bewijslast dient te worden omgedraaid. Dit is bijvoorbeeld het geval op het gebied van werkgeversaansprakelijkheid: Als een werknemer stelt dat hem tijdens het werk een ongeval is overkomen dan is de werkgever automatisch aansprakelijk voor de schade, tenzij de werkgever kan aantonen dat hij al zijn verplichtingen op het gebied van veiligheid is nagekomen. Er is dus sprake van een omgekeerde bewijslast.

Deze omkering is op dit scriptieonderwerp echter niet van toepassing en zal daarom verder buiten beschouwing worden gelaten. Wat onthouden moet worden is dat degene die iets stelt dit moet bewijzen. Vervolgens kan de tegenpartij tegenbewijs leveren. Het is dan aan de rechter om een afweging te maken en het bewijs op waarde te waarderen.

In het civiele recht geldt dat bewijs geleverd kan worden door alle middelen, tenzij de wet anders bepaalt.<sup>56</sup> Dit wordt ook wel de vrije bewijsleer genoemd. Omdat de wet niets anders bepaalt op het gebied van bewijs dat betrekking heeft op geluidsoverlast, laten we de wettelijke uitzonderingen buiten toepassing. Dit betekent dus dat we zelf kunnen bepalen welk bewijs wij aandragen. Wel moet rekening worden gehouden met het feit dat het bewijs de rechter in voldoende mate moet kunnen overtuigen. Het is dus van belang om over zo goed mogelijk bewijs te beschikken, dat niet alleen duidelijk laat zien waar de overlast uit bestaat, maar ook inzicht verschaft in de duur, mate en intensiteit van de overlast.

### 7.3 Voorbeelden bewijs.

Het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering waarin de wettelijke regeling met betrekking tot bewijs te vinden is, vermeldt tevens een aantal voorbeelden van bewijs.

---

<sup>56</sup> Art. 152 Rv

Schriftelijke stukken zijn vaak belangrijke bewijsmiddelen. Geschriften zijn alle dragers van verstaanbare leestekens en kunnen worden onderscheiden in gewone geschriften en akten.<sup>57</sup>

Voorbeelden van gewone geschriften zijn een dienstregeling, een blad met algemene voorwaarden, maar ook een ansichtkaart of aantekeningen in een dagboek.

Een akte is volgens art. 156 Rv een ondertekend geschrift dat bestemd is om tot bewijs te dienen. Deze wordt weer onderscheiden in een onderhandse of authentieke akte. Authentieke akten zijn akten in de vereiste vorm en bevoegdelijk opgemaakt door ambtenaren, aan wie bij of krachtens de wet is opgedragen op die wijze te doen blijken van door hen gedane waarnemingen of verrichtingen. Een authentieke akte heeft daarom dwingende bewijskracht. Omdat het in het civiele recht echter gaat om akten die dienen om tot het burgerlijk bewijs bij te dragen, geldt een proces-verbaal, opgemaakt door een politie ambtenaar niet als dwingend bewijs, omdat een dergelijk verbaal niet tot burgerlijk bewijs bestemd is. Daarom heeft een proces-verbaal geen dwingende maar slechts vrije bewijskracht.<sup>58</sup>

Andere voorbeelden die het wetboek noemt zijn getuigenverklaringen, het inschakelen van deskundigen en het bezichtigen van de plaats waar het onheil zich afspeelt.

Voorbeelden van bewijs die ik in het kader van het bewijzen van geluidsoverlast belangrijk acht zijn logboeken waarin wordt vermeldt waar de geluidsoverlast uit bestaat, op welk tijdstip deze plaats vond en de duur van de geluidsoverlast. Hoe langer en preciezer een dergelijk logboek wordt bijgehouden, des te meer waarde dit heeft voor de rechter.

Verder lijkt het gebruik van video-opnamen mij een uitstekend bewijs om de gestelde overlast te bewijzen. In tegenstelling tot jaren geleden, waarin de kwaliteit van video-opnamen te wensen overliet en de aanschaf van een camera veel geld kostte, kan men tegenwoordig al voor € 100,- de trotse eigenaar worden van een videocamera. Aangezien het opnemen van beelden overeenkomt met de zintuiglijke waarneming, die immers voornamelijk bestaat uit beeld en geluid, kan dit de rechter inzicht geven in de overlast. Ook kan men bij het opnemen de datum en tijd in beeld brengen, waardoor het voor de rechter tevens duidelijk wordt op welke tijdstippen de overlast plaats vindt en op welke schaal. Zou men overlast slechts opnemen op een taperecorder, dan zou dit niets zeggen over de frequentie en tijdstippen en zelfs de plek waar de opnamen hebben plaatsgevonden. Video-opnamen hebben daarom veel meer waarde en daarom denk ik dat zowel nu als op termijn het gebruik van video-opnamen het meest belangrijke bewijs vormt in dergelijke procedures. De waarde van dit materiaal wordt ook bevestigd in de advocatuur.<sup>59</sup>

Verder kunnen ook getuigen als bewijs dienen. Als men geluidsoverlast ondervindt van de buurman, ligt het voor de hand dat ook andere burenen hinder ondervinden van deze man. Hoe meer getuigen er voor handen zijn die de overlast bevestigen, des te meer de rechter er van overtuigd kan raken dat er sprake is van onrechtmatige hinder.

Ook partijen zelf kunnen als getuige optreden. Het is wel belangrijk te onthouden dat deze verklaringen alleen in het voordeel kunnen werken als deze strekken ter aanvulling van onvolledig bewijs. Zou men een zaak aanspannen met als enige bewijs partijgetuigenverklaringen dan ligt het voor de hand dat de zaak bij voorbaat als verloren kan worden beschouwd.

Ook kunnen deskundigen worden ingeschakeld die hun verhaal aan de rechter mogen voorleggen. Heeft men bijvoorbeeld een bedrijf ingeschakeld dat gespecialiseerd is in het

---

<sup>57</sup> H.L.G. Dijksterhuis-Wieten, *Bewijsrecht in civiele procedures*, Deventer: Kluwer 1998, p. 44

<sup>58</sup> HR 6 december 1996, NJ 1997, 207

<sup>59</sup> <http://www.advocatengoossens.nl/burenrecht/burenrecht.htm>

verrichten van geluidsmetingen, dan kan men dit bedrijf als deskundige inzetten om de rechter te overtuigen van het feit dat de buurman onrechtmatige hinder veroorzaakt. Overigens kan de rechter ook ambtshalve besluiten deskundigen in te schakelen indien hij dit noodzakelijk acht, omdat de rechter zelf te weinig verstand heeft van een bepaald onderwerp.

Tot slot kan de rechter ook op verzoek van een partij of ambtshalve besluiten een bezichtiging te brengen aan de plek waar de hinder ondervonden wordt. Zo heeft de “Rijdende rechter” in 2005 een bezoek gebracht aan het huis van mensen die last ondervonden van de windgong van hun burens. Op deze manier kan de rechter zelf waarnemen waar de overlast uit bestaat en of deze al dan niet onrechtmatig is.

Men kan zich voorstellen dat een bezichtiging slechts in een beperkt aantal situaties nut kan hebben. Als de rechter besluit om zelf waar te nemen of de muziek van de buurman daadwerkelijk zo luid in het huis van de buurman te horen is, dan ligt het voor de hand dat de buurman de volumeknop tijdens de bezichtiging een stuk minder open draait dan hij doorgaans doet. Als de rechter komt beluisteren of de bovenbuurman daadwerkelijk stampert als een olifant, zal de bovenbuurman zich tijdens de bezichtiging net iets anders gedragen dan normaal. De rechter weet dit uiteraard ook en daarom zal een bezichtiging in veel gevallen niet tot de mogelijkheden behoren. Daar komt bij dat de overlast vaak incidenteel is. Als men last heeft van een hond die in de nachtelijke uren graag blaft, zal de rechter niet heel de nacht aanwezig kunnen zijn om de hond op zijn gedrag te betrappen.

#### **7.4 Praktijkgevallen.**

Door het bestuderen van uitspraken van de rechter kan inzicht worden verkregen in de waarde van bewijs dat opgedragen wordt. Daarom wil ik dit hoofdstuk afsluiten met een aantal voorbeelden uit de praktijk. Zo oordeelde de voorzieningenrechter in een recent arrest uit 2008 dat opnames van overlast, gemaakt met een mobiele telefoon, onvoldoende duidelijkheid gaven in de ernst van de overlast.<sup>60</sup> Hieruit blijkt nogmaals dat niet te licht moet worden gedacht over het aanvoeren van deugdelijk bewijs en dat bovendien moet vast komen te staan dat er sprake is van stelselmatige overlast. Het is immers een feit dat men enig hinderlijk gedrag van elkaar heeft te dulden. Het incidenteel opnemen van de muziek die uit de stereo van de burens in het eigen huis doorklinkt, zegt dan ook niets over de frequentie en dus mate van overlast. De rechter oordeelde, dat

*De door [eisende partij] in dit verband opgemaakte en bij gelegenheid van de mondelinge behandeling ten gehore gebrachte geluidsoptnames zijn, voor zover de kantonrechter dit heeft kunnen beoordelen, van te weinig betekenis. Die optnames betreffen, naar [eisende partij] bij gelegenheid van de mondelinge behandeling heeft meegedeeld, niet meer dan een selectie. Die optnames zeggen dan ook te weinig met betrekking tot de frequentie en duur van de geluidsoverlast die telkens door [eisende partij] wordt ondervonden. Bovendien zijn de geluidsoptnames gemaakt met de mobiele telefoon van [C] ten gevolge waarvan de kwaliteit van de geluidsoptnames naar voorlopig oordeel van de kantonrechter te wensen overlaat. In elk geval waren de geluiden soms moeilijk te horen.*

In de zojuist aangehaalde zaak van de rijdende rechter, was tevens een deskundige ingeschakeld.<sup>61</sup> De beslissing van de rechter werd mede gebaseerd op feiten die de

<sup>60</sup> Voorzieningenrechter Zwolle, 12 november 2008, LJN: BG5042, zaaknr 421645

<sup>61</sup> Rijdende rechter, 5 januari 2005, Zaaknummer: S03582, zaak: De Tingel Tangel

deskundige aandroeg, die uiteindelijk leidde tot verwijdering van de windgong gedurende de wintermaanden (tekst is de uitspraak van de rechter):

*Aan Velde moet onmiddellijk worden toegegeven dat het geluid van de windgongs van Roest in haar slaapkamer duidelijk valt te horen. Dat zal met name gedurende de nachtelijke uren, als het verder stil is, het geval zijn. Ik begrijp dat veel mensen een dergelijk geluid wel leuk vinden, althans zich daaraan niet storen, maar dat neemt niet weg dat er ongetwijfeld ook veel mensen zijn die daar wèl last van hebben en zich daaraan dus wèl storen. Het betreft zogenaamd tonaal geluid, dat naar ervaringsregels eerder als hinderlijk wordt ervaren dan bijvoorbeeld ritselend gebladerte of verkeersruis. De deskundige maakt in dat verband melding van meerdere klachten over geluidsoverlast, veroorzaakt door dergelijke windgongs, die zijn binnengekomen bij de Nederlandse Stichting Geluidshinder. Velde staat met haar klacht dus zeker niet alléén.*

Een vordering die slechts gebaseerd is op brieven van de woningbouwvereniging en een aanmaning van een advocaat, terwijl de stelling door gedaagde gemotiveerd wordt weersproken, heeft weinig kans van slagen.<sup>62</sup> In een kort geding dat zich afspeelde in 2006, werd de vordering om geen gebruik te mogen maken van de wasmachine en droger in de nachtelijke uren afgewezen, omdat onvoldoende aannemelijk werd gemaakt dat sprake was van onaanvaardbare geluidsoverlast:

*4.3. De voorzieningenrechter overweegt dat tegenover de niet onderbouwde stelling van [eisers], dat met name [eiseres] 's nachts hinder ervaart van het geluid van de wasmachine en de droger, de gemotiveerde ontkenning van [gedaagden] staat 's nachts gebruik te maken van genoemde apparatuur. [gedaagden] hebben in dat verband aangegeven dat zij in het begin van dit jaar één of twee keer 's nachts hebben gewassen, nadat één van de kinderen ziek was geworden, als gevolg waarvan het beddengoed gewassen moest worden. [gedaagden] hebben voorts gewezen op het feit dat zij gebruik maken van moderne was- en droogapparatuur, waarbij de hoeveelheid geluid nagenoeg te verwaarlozen is. Ten slotte hebben [gedaagden] gewezen op het feit dat overige omwonenden hebben verklaard geen geluidsoverlast van [gedaagden] te ondervinden en dat kennelijk ook de Woningbouwvereniging van mening is dat geen sprake is van onrechtmatige overlast, nu de Woningbouwvereniging geen stappen jegens [gedaagden] heeft ondernomen. Gelet op deze feiten en omstandigheden had het naar het oordeel van de voorzieningenrechter op de weg gelegen van [eisers] om gemotiveerd en onderbouwd aan te geven hoe vaak zij het geluid horen, hoe lang het duurt, als ook hoe hard dit geluid is. [eisers] hebben dit echter nagelaten. Zij hebben slechts de brieven van de Woningbouwvereniging van 6 januari 2006 en van 1 februari 2006 in het geding gebracht, als ook de door hun advocaat geschreven aanmaning van 2 juni 2006. Op grond van deze brieven kan echter niet geoordeeld worden dat [gedaagden] onaanvaardbare overlast veroorzaken.*

*4.4. Nu [eisers] onvoldoende aannemelijk hebben gemaakt dat door [gedaagden] 's nachts door het gebruik van de wasmachine en de droger geluid wordt veroorzaakt dat als onrechtmatige overlast kan worden beschouwd, dient de vordering te worden afgewezen.*

---

<sup>62</sup> Voorzieningenrechter Leeuwarden, 24 november 2006, zaaknummer / rolnummer: 78542 / KG ZA 06-303

In een zaak die aangespannen werd door een bewoner die geluidsoverlast ondervond van een nabijgelegen instelling voor gehandicapten, werd het aandrigen van verschillende getuigenverklaringen wel weer voldoende geacht om de rechter te overtuigen<sup>63</sup>:

*2.8. Het hiervoor onder 2.6 overwogene -erop neerkomende dat [eiser] in beginsel geluidshinder van normale "buitenactiviteiten" heeft te aanvaarden- kan naar het oordeel van de rechtbank evenzeer anders zijn indien de betreffende "buitenactiviteiten" van (zeer) lange duur zijn en met grote frequentie plaatsvinden. In dat geval kan de daarmee gepaard gaande geluidshinder, vanwege het welhaast continue karakter ervan en als zijnde afkomstig van groepen van meerdere personen, niet langer als maatschappelijk aanvaardbaar worden beschouwd en dient de hinder in die vorm als onrechtmatig aangemerkt te worden. Naar het oordeel van de rechtbank is daarvan ten deze sprake. Uit de verklaringen van [eiser] zelf en van de getuigen [P.], [H.] en [H.] kan in voldoende mate worden afgeleid dat de huidige bewoners van "de Kaap" in de maanden mei tot en met september van het jaar met grote regelmaat en gedurende vele uren achtereenvolgend in wisselende samenstellingen, maar meer dan eens met 10 tot 12 personen, op het betreffende terrein recreëren en daarbij voormelde geluiden produceren.*

*(...)Het gedurende een langere periode grote delen van de dag veroorzaken van geluidshinder door groepen van personen gaat naar het oordeel van de rechtbank de grenzen van hetgeen maatschappelijk betamelijk is te buiten en is jegens [eiser] onrechtmatig te achten.*

Een laatste zaak die ik wil behandelen betreft een buurman die geluidshinder ondervindt van een naastgelegen moskee.<sup>64</sup> Als bewijs overlegt hij kopieën van talrijke passages uit bijgehouden dagboeken alsmede politiemutaties, foto's en verschillende getuigenverklaringen. Uit deze uitspraak blijkt dat zelfs een combinatie van verschillend bewijs de rechter niet hoeft te overtuigen. Bovendien dient het bewijs concreet te zijn; Men moet als het ware alles voorkauwen zodat het de rechter gelijk kan zien wat het probleem is:

*4.4 De rechtbank is van oordeel dat [eiser sub 1] hierdoor zijn stelling, inhoudende dat sprake is van onrechtmatige hinder, onvoldoende heeft onderbouwd. De rechtbank overweegt hiertoe allereerst dat de in geding gebrachte afschriften van bijgehouden dagboeken in beginsel een ondersteunende functie kunnen hebben, maar zeker geen objectief beeld geven van de overlast, nog daargelaten dat [eiser sub 1] niet heeft mogen volstaan met het overleggen van een zeer groot aantal teksten, zonder daarbij naar de relevante passages te verwijzen. Immers, juist als het gaat om een groot aantal waarnemingen van personen en situaties, ligt het op de weg van [eiser sub 1] om concreet te stellen in welke gevallen sprake was van onaanvaardbare geluidsoverlast of andere hinder. Ten aanzien van de overgelegde politiemutaties geldt dat het overgrote deel slechts een weergave vormt van de - eveneens subjectieve - meldingen van [eiser sub 1]. Slechts in twee gevallen heeft de politie daadwerkelijk overlast kunnen constateren. Dit betreft het starten van een auto op 29 september 1997 alsmede geluidsoverlast wegens een huwelijksviering op 3 juni 2000. Uit deze politiemutaties kan derhalve niet worden afgeleid dat de door [eiser sub 1] gestelde overlast een structureel karakter heeft, terwijl uit de overige mutaties juist niet blijkt van geconstateerde hinder. Ook ten aanzien van de overgelegde foto's en getuigenverklaringen geldt naar het oordeel van de rechtbank dat daaruit niet kan worden afgeleid dat sprake is van onaanvaardbare hinder. Uit de foto's en het merendeel van de overgelegde verklaringen*

<sup>63</sup> Rechtbank Leeuwarden, 3 maart 2004, Zaak-/Rolnummer: 59310/HA ZA 03-522

<sup>64</sup> Rechtbank Alkmaar 06 juli 2005, 73172/HA ZA 04-485

*blijkt slechts dat ramen en deuren van de moskee niet altijd gesloten zijn en dat na 22.00 uur in de avond nog wel eens bezoekers in de moskee aanwezig zijn. Dit brengt echter niet automatisch mee dat sprake is van overlast, laat staan van overlast die jegens omwonenden als onrechtmatig moet worden aangemerkt. Uit de resterende getuigenverklaringen kan weliswaar worden afgeleid dat de moskee voor extra autoverkeer zorgt en dat geluidsoverlast wordt ondervonden door het praten van bezoekers en het wegrijden van auto's, doch niet gebleken is dat deze overlast zodanig is dat [eiser sub 1] deze overlast niet hoeft te dulden. In dit kader hecht de rechtbank belang aan het feit dat de moskee gevestigd is in het pand, direct gelegen naast dat van [eiser sub 1]. Over het algemeen geldt dat burens ten opzichte van elkaar de nodige verdraagzaamheid in acht dienen te nemen.*

## **7.5 Conclusie.**

Als men een vordering instelt, dient men te beschikken over voldoende bewijs dat de rechter kan overtuigen van de ernst van de overlast. Men mag zelf weten welk bewijs men aanvoert. Ook is de rechter vrij in het waarderen van het bewijs. Of men over voldoende bewijs beschikt hangt af van de omstandigheden van het geval, maar aangenomen moet worden dat men niet te licht moet denken over het aandragen van goed bewijsmateriaal.

## Hoofdstuk 8 Conclusie.

### 8.1 Conclusie

In deze scriptie is het onderwerp onrechtmatige geluidshinder van burenen in het civiele recht behandeld. In een druk bevolkt land als Nederland blijkt geluidshinder een veel voorkomend probleem te zijn. Sommigen verwachten dat geluidshinder binnen enkele jaren het grootste milieugerelateerde probleem van Nederland is en daarmee de plek inneemt van de problematiek rondom luchtvervuiling, die momenteel nog op de eerste plek staat. Op het gebied van geluidshinder vormt hinder van wegverkeer de meest belangrijke ergernis. Geluidshinder van burenen staat op nummer 2. Door verschillende ontwikkelingen, zoals de opkomst van elektrische auto's die zich vrijwel geluideloos voortbewegen, acht ik de mogelijkheid dat geluidshinder van burenen in de toekomst de hinder van wegverkeer van zijn troon verstoot, niet uitgesloten. Het moge duidelijk zijn dat geluidsoverlast van burenen dus een actueel en levend probleem is. Desondanks is het voor een groot deel van de bevolking niet duidelijk welke mogelijkheden het recht biedt om deze problematiek aan te pakken.

Ziekteverschijnselen die men kan ervaren naar aanleiding van geluidsoverlast variëren van misselijkheid en hoofdpijn tot een vermindering van het aantal levensjaren door stress als gevolg van de overlast.

Regels over rechten en plichten die burenen hebben zijn te vinden in het Burgerlijk Wetboek. Hoewel deze regels zich in eerste instantie richten tot eigenaren van erven, blijkt voor het onderwerp geluidsoverlast de wetgeving zich ook te richten tot huurders/gebruikers. Een aantal regels uit het burenenrecht is geschreven in de vorm van regelend recht. Bij het ontbreken van onderlinge afspraken tussen burenen kan men echter terugvallen op deze regels.

De vraag of geluidshinder onrechtmatig is, moet worden beantwoord aan de hand van art. 6:162 BW, het algemene artikel over de onrechtmatige daad. Er zijn geen concrete normen waaraan geluidsoverlast kan worden getoetst, omdat de omstandigheden van het geval uit zoveel verschillende factoren bestaan, dat het niet mogelijk is om een concrete regel op alle gevallen van toepassing te laten zijn.

Gelet moet worden op de aard, de ernst, de duur en de omvang van de hinder en de daardoor veroorzaakte schade in verband met de verdere omstandigheden van het geval, waarbij ondermeer rekening moet worden gehouden met het gewicht van de belangen die door de hinder toebrengeende activiteit worden gediend en de mogelijkheid, mede gelet op de daaraan verbonden kosten, en de bereidheid om maatregelen ter voorkoming van schade te nemen, aldus de Hoge Raad.

Verder zijn een aantal factoren ontwikkeld in de rechtspraak die van belang zijn voor het beantwoorden van de vraag naar onrechtmatigheid. Zo dient men te kijken naar de plaatselijke omstandigheden (stad of platteland) in combinatie met het soort hinder en de vraag wie als eerste op de plek gevestigd was. Tevens dient niet alleen gekeken te worden naar de belangen die door de hinder toebrengeende activiteit worden gediend, maar ook naar de belangen van de klager/schadelijder. Al met al zijn er dus veel factoren die invloed kunnen hebben op de uitspraak van de rechter.

De gang naar de rechter moet worden beschouwd als een laatste redmiddel om het probleem op te lossen. Indien men toch rechterlijke hulp wil inschakelen kan men, afhankelijk van de



vordering en de vraag wie men voor het gerecht wil dagen, terecht bij de kantonrechter of de rechtbank.

Voor gevallen die betrekking hebben op het scriptieonderwerp kan men meestal ook terecht bij de voorzieningenrechter, waar spoedeisendheid een vereiste is om te mogen procederen.

Als eiser in een zaak moet men zich bij zowel de voorzieningenrechter als de rechtbank laten bijstaan door een advocaat. Bij de kantonrechter mag men zelf procederen.

De gedaagde mag zowel bij de kantonrechter als in een kort geding zelf procederen. Bij de rechtbank moet hij zich echter laten vergezellen van een advocaat.

Ook de vraag of men in aanmerking komt voor schadevergoeding moet beantwoord worden aan de hand van art. 6:162 BW. Men moet hierbij rekening houden met 4 elementen. Zo moet de daad van de burens onrechtmatig zijn en aan de burens kunnen worden toegerekend. Ook moet sprake zijn van schade en deze schade dient te zijn veroorzaakt door de betreffende onrechtmatige daad.

Als men een vordering instelt, dient men te beschikken over voldoende bewijs dat de rechter kan overtuigen van de ernst van de overlast. Men mag zelf weten welk bewijs men aanvoert. Ook is de rechter vrij in het waarderen van het bewijs. Of men over voldoende bewijs beschikt hangt af van de omstandigheden van het geval, maar aangenomen moet worden dat men niet te licht moet denken over het aandragen van goed bewijsmateriaal.

De probleemstelling van de scriptie bestond uit de vraag welke mogelijkheden het civiele recht biedt om geluidshinder van burens aan te pakken. Met het beantwoorden van de vraag wat het criterium is waaraan geluidshinder getoetst wordt, de rechterlijke wegen die bewandeld kunnen worden, de werking van de benodigde artikelen uit het Burgerlijk Wetboek en het leveren van bewijs waar men over dient te beschikken, hoop ik een duidelijk antwoord op de probleemstelling te hebben gegeven.

## **8.2 Boordeling huidige wetgeving en criteria.**

De hoofdvraag die naar mijn mening opdringt in deze kwestie is of er harde normen gehanteerd dienen te worden zodat de uitkomst of geluidshinder wel of niet onrechtmatig is, beter te bepalen is en men niet meer in onzekerheid verkeert. Zoals bekend kan de gang naar de rechter gepaard gaan met aanzienlijke kosten. Door de combinatie van hoge kosten en een onzekere uitkomst zal een groot deel van de bevolking het niet aandurven om een zaak bij de rechter aan te brengen. Is het daarom een mogelijkheid om harde normen te hanteren zodat de gang naar de rechter minder risico op nog meer schade met zich meebrengt?

Het afhankelijk stellen van de onrechtmatigheid van geluidshinder op grond van de omstandigheden van het geval lijkt mij een niet meer dan logische opstelling. Er zijn immers veel verschillende factoren die van invloed kunnen zijn op een beoordeling naar onrechtmatigheid. Het stellen van bepaalde normwaarden lijkt in dergelijke gevallen geen nut te hebben, omdat de ernst van geval tot geval varieert.

Niet alleen de aard, ernst, duur en omvang van de overlast zijn van belang, ook de later in de rechtspraak ontwikkelde criteria zijn gezichtspunten die naar mijn mening eerst dienen worden te bekeken alvorens men een antwoord op de vraag naar onrechtmatigheid kan geven.

Zo lijkt het mij dat iemand die besluit om in de stad of op het platteland te gaan wonen, rekening houdt met de daarbij behorende omgevingsgeluiden. Iemand die midden in het centrum van Amsterdam gaat wonen heeft in mijn visie simpelweg minder recht te klagen over de verkeersdrukke, omdat de persoon er naar mijn mening bewust voor gekozen heeft de drukke en de hectiek op te zoeken. Heeft die persoon vervolgens al zijn rechten verloren als het gaat om geluidsoverlast van stedelijk lawaai? Natuurlijk niet, maar het is wel een gezichtspunt dat bij de afweging naar onrechtmatigheid in de weegschaal hoort te worden gelegd. Zoals gezegd heb ik het in deze context over omgevingsgeluiden. Als het gaat om een werkloze buurman die heel de dag in staat van dronkenheid verkeert en daarmee ernstige geluidsoverlast veroorzaakt, is de vraag naar de plaatselijke omstandigheden minder van belang. Het kiezen voor het stadsleven gaat immers niet gepaard met een keuze om daarbij meer risico te lopen op het krijgen van werkloze burens die geluidsoverlast veroorzaken. Het is dus afhankelijk van het geluid waar men over klaagt of de vraag naar plaatselijke omstandigheden een rol speelt.

Ook het in de rechtspraak ontwikkelde criterium wie het eerst gevestigd was lijkt mij, ook nu weer afhankelijk van het soort overlast dat wordt beleefd, een redelijk criterium om aan te toetsen. Wel doet zich hier de vraag voor of de verkoper een mededelingsplicht heeft of de koper een onderzoeksplicht. De verkoper van een woning is verplicht gebreken aan de woning te melden die het normaal gebruik van de woning in de weg staan, zodat de koper met de gebreken rekening kan houden bij het nemen van zijn koopbeslissing. Daartegenover staat de onderzoeksplicht van de koper. De koper is immers ook verplicht zich actief op de hoogte te stellen van de staat van de woning.<sup>65</sup>

Het criterium dat hierbij gebruikt dient te worden is art. 7:17 BW, dat gaat over conformiteit: Bezit de woning de eigenschappen die voor een normaal gebruik daarvan nodig zijn?

De koper kan zich er niet op beroepen dat de zaak niet aan de overeenkomst beantwoordt wanneer hem dit ten tijde van het sluiten van de overeenkomst bekend was of redelijkerwijs bekend kon zijn. Dit blijkt uit het 5<sup>e</sup> lid van hetzelfde artikel.

De mededelingsplicht geldt niet alleen voor bouwkundige zaken, maar ook voor factoren die met de woonomgeving te maken hebben, zoals geluidsoverlast.<sup>66</sup>

Conclusie: Een verkoper dient de aanwezigheid van geluidsoverlast wel te vermelden. Maar stel dat hij dit niet doet, dan maakt dit de overlast niet meer of minder onrechtmatig. Het geschil heeft dan immers betrekking op de koopovereenkomst en niet op de onrechtmatigheid van de geluidshinder.

Waar het naar mijn mening in het kader van geluidsoverlast om draait, is of de koper had kunnen weten dat hij die vorm van geluidsoverlast kon verwachten, los van de vraag of dit is meegedeeld door de verkoper of niet. Als men naast een café gaat wonen dan had de koper kunnen weten dat hij hier geluidshinder van kan ondervinden en is de hinder minder snel onrechtmatig. Vestigt de koper zich in een rijtjeshuis en blijken de burens dagelijks ruzie te maken en de stereo voluit te zetten, dan lijkt het feit dat zij eerder op de betreffende plek wonen niet aan onrechtmatigheid in de weg staan.

Tenslotte kijkt de rechter ook naar de belangen die op het spel staan, zowel van de klager als de overlastgever. Is het redelijk de belangen bij de beoordeling naar onrechtmatigheid te betrekken? Dit lijkt mij niet alleen redelijk, maar zelfs essentieel om een situatie te beoordelen. Het scheelt nogal of de radio dagelijks een uur voluit staat te loeien uit vermaak of zelfs opzettelijk om een buur dwars te liggen, of dat de geluidsoverlast bestaat uit het

---

<sup>65</sup> <http://www.jurofoon.nl/nieuws/weblog.asp?id=2267>

<sup>66</sup> <http://www.gmw.nl/weblog/de-aansprakelijkheid-van-de-verkoper-voor-verborgen-gebreken.html>

bespelen van een dwarsfluit omdat de buurvrouw zich als topmuzikant aan het voorbereiden is op een landelijk concert.

Een belangenafweging is een essentieel onderdeel in de rechtspraak. Het is daarom niet verwonderlijk dat de rechter ook op het gebied van geluidsoverlast verschillende belangen tegen elkaar afweegt.

### **8.3 Op weg naar een harde norm?**

Het nadeel is dat er dermate veel aspecten bij komen kijken om de vraag naar onrechtmatigheid te beantwoorden, dat de uitkomst steeds meer onzeker kan worden juist omdat er zoveel factoren zijn. Is het zinvol om een maximale grens te stellen waarbij geluidshinder automatisch onrechtmatig wordt? Stel dat er dermate veel herrie gemaakt wordt dat men elkaar in de naastgelegen woning niet meer fatsoenlijk kan verstaan en deze onverstaanbaarheid optreedt bij 80 decibel. Is het dan zinvol een wettelijke grens van 80 decibel te stellen, waarin de overlast automatisch onrechtmatig wordt?

Het voordeel van een dergelijke grens is dat er dan een duidelijke, objectieve maatstaf voorhanden is waar aan gemeten kan worden. Vooral als het een grens betreft die alleen bereikt kan worden indien men opzettelijk of willens en wetens herrie maakt en die onder normale omstandigheden niet op zou treden, lijkt het gerechtvaardigd een dergelijke lijn te trekken. Op die manier wordt het voor het slachtoffer niet alleen makkelijker om de onrechtmatigheid te bewijzen. Ook de overlastgever zal in zo een geval weten dat hij het risico loopt om voor de rechter gedaagd te worden, indien hij de volumeknop van zijn stereo te ver opendraait.

Het nadeel is zoals gezegd dat deze oplossing geen rekening houdt met de overige omstandigheden. Stel dat er tijdens een verjaardag het favoriete nummer van de jarige voluit gezongen en gedraaid wordt, dan zou de pret flink bedorven kunnen worden als men weet dat het te hard zingen financiële gevolgen kan hebben. Een dergelijk systeem zou dus tot spanningen kunnen leiden die men als maatschappij wil vermijden. Een vergelijkbaar voorbeeld is naar mijn mening het beboeten van automobilisten die enkele kilometers te hard rijden. Door een dergelijk strak systeem te hanteren met harde normen (maximum snelheden) die geen rekening houden met de omstandigheden van het geval (tijdstip van de dag/nacht, soort weg enz.) wordt een constante spanning gecreëerd, die tot ergernis van een groot deel van de bevolking leidt.

Weliswaar kan men in het geval van geluidsoverlast voor verschillende tijdstippen verschillende normen hanteren, zoals een indeling in overdag en 's nachts, maar dit neemt niet weg dat er te veel factoren kunnen zijn die de overlast kunnen beïnvloeden.

Een ander punt is dat de overlast veelal niet bestaat uit extreem harde geluiden, maar meer uit "losse" geluiden die niet de fictieve maximale grens bereiken, maar wel voor veel overlast kunnen zorgen. Het gevolg is dat men in veel gevallen niets heeft aan een wettelijke maatstaf, omdat deze dus niet bereikt wordt.

Voor de gevallen waarin de grens wel bereikt wordt, zou men kunnen stellen dat de tegenpartij de mogelijkheid kan worden geboden om een rechtvaardigingsgrond aan te voeren. In beginsel wordt dan dus onrechtmatigheid aangetoond, maar de tegenpartij kan dan dus met argumenten komen die de onrechtmatigheid wegnemen. Een argument kan bestaan uit een feit dat volgens het maatschappelijk verkeer normaal gesproken dient te worden

geduld, zoals het vieren van een verjaardag. Als de tegenpartij dan ook nog kan bewijzen dat zij de buur van tevoren op de hoogte heeft gesteld van de mogelijke overlast kan dit een grond vormen om de onrechtmatigheid weg te nemen.

Voor een buurman die zijn burens opzettelijk het leven zuur maakt door harde muziek te draaien of asociale gezinnen die meerdere malen veel geluidsoverlast veroorzaken zal het aanvoeren van een rechtvaardigingsgrond moeilijker worden en dus de onrechtmatigheid makkelijker kunnen worden bewezen.

Het instellen van een maximum toelaatbaar aantal decibel vormt in dit geval een soort uiterste redmiddel bij ernstige overlast. Voor het meten van deze decibellen zal echter geluidsapparatuur moeten worden aangeschaft. Ook de manier van meten zou moeten worden genormeerd. Dit gaat waarschijnlijk gepaard met evenveel inzet als het maken van eerder genoemde video-opnamen. Als er daadwerkelijk zoveel herrie gemaakt wordt zal dit ook op video-opnamen duidelijk worden en zal de rechter ook bij het zien en horen van deze beelden gemakkelijk onrechtmatigheid kunnen constateren. Het is dus de vraag of het hanteren van deze normen daadwerkelijk zinvol is.

#### **8.4 Alternatieve oplossing.**

Beter lijkt het mij gespecialiseerde bureaus op te zetten die de burger informatie kunnen verschaffen over de onrechtmatigheid van geluidsoverlast. Als een burger dan nog steeds van mening is dat de geluidsoverlast onrechtmatig is, zouden deze bedrijven kunnen helpen met het plaatsen van (bijvoorbeeld) professionele videoapparatuur, zodat het bewijs dat doorgaans een heikel punt vormt in bewijzen van de onrechtmatigheid, makkelijker geleverd kan worden en bovendien eerst door het bedrijf beoordeeld kan worden om te kijken of een gang naar de rechter zinvol is. Een bijkomend voordeel is dat de getergde buur dan zelf geen apparatuur hoeft aan te schaffen, zodat deze kostenpost bespaard blijft.

Deze "voorfase" zou desnoods (deels) door de overheid gesubsidieerd kunnen worden. Dit lijkt mij niet onredelijk gezien de ernst van de problematiek in combinatie met de omvang. Op deze manier kunnen ook mensen met een minder groot inkomen geluidsoverlast van burens aanpakken. Juist in wijken waar de inkomens lager liggen, de werkloosheid hoger en de huizen ouder (en dus slechter geïsoleerd) zijn, lijkt mij deze problematiek vaker voor te komen en het is juist deze groep mensen die nu niet snel een beroep op het recht durft te doen vanwege de hoge kosten. Nu staat het slachtoffer veelal in de kou bij het aanpakken van de burens. Op het internet kwam ik veel verhalen tegen van mensen die zich totaal machteloos voelen bij het aanpakken van hun overlastgevende buur, omdat dergelijke gespecialiseerde instanties tot nu toe simpelweg niet bestaan.

De zekerheid die de burger zou hebben bij het hanteren van concrete normen, wordt in dit geval dus vervangen door een professioneel oordeel van een bedrijf dat immers gespecialiseerd is in deze problematiek. Er worden dus meerdere vliegen in een klap geslagen: Niet alleen wordt het voor het slachtoffer duidelijk of een gang naar de rechter zinvol is, ook het bewijs dat eventueel geleverd dient te worden kan eenvoudiger worden verkregen. Bovendien kunnen de verschillende omstandigheden van het geval van invloed blijven bij het beoordelen van onrechtmatigheid en hoeft men dus niet bang te zijn voor een al te rigide systeem waardoor spanningen zouden kunnen ontstaan.

Last but not least heeft het slachtoffer een helpende hand, waardoor het machteloosheidsgevoel dat nu nog veel ervaart wordt, ontnomen kan worden. Men kan dan eindelijk terecht bij een instelling en men heeft het gevoel serieus genomen te worden. Dit is

een aspect dat gezien de ernstige gevolgen die geluidsoverlast voor iemand mee kan brengen, naar mijn mening niet onderschat dient te worden.

Juist in een dichtbevolkt land als Nederland zou de overheid zorg moeten dragen voor een probleem dat zoals eerder vermeld, een van de grootste milieugerelateerde problemen van het land dreigt te worden. Het is opvallend dat er bakken met geld worden uitgetrokken om het welzijn van de bevolking te verbeteren, terwijl dit soort relatief eenvoudige oplossingen die het probleem bij de wortel aanpakken, over het hoofd worden gezien. De toekomst zal ons echter leren of en hoe dit probleem verder aangepakt zal worden.

## **Literatuurlijst**

### **Van Acht 1990**

R.J.J. van Acht, *Burenrecht*, Deventer: Kluwer 1990

### **Arendshorst 2004**

D. Arendshorst, *Informatiefolder Geluid & gezondheid*, 2004

### **Berger 2001**

K.F.M. Berger, *Burenrecht mandeligheid en erfdiensbaarheden*, Deventer: Kluwer 2001

### **Bruggink 2008**

J.J.H. Bruggink, *Rechtsverhoudingen tussen burenen*, Den Haag: SDU 2008

### **Dijksterhuis 1998**

H.L.G. Dijksterhuis-Wieten, *Bewijsrecht in civiele procedures*, Deventer: Kluwer 1998

### **Cuypers 2003**

J.G. Cuypers, *Leven met je burenen*, uitgeverij Elmar 2003

### **Jansen 2009**

C.H.M. Jansen, *Onrechtmatige daad; algemene bepalingen*, Deventer: Kluwer 2009

### **Leidelmeijer 1998**

K. Leidelmeijer, *Geluid van burenen: horen, hinder en sociale normen*, VROM 1998

### **Lindenbergh 2008**

S.D. Lindenbergh, *Schadevergoeding: algemeen, deel 1*, Deventer: Kluwer 2008

### **NSG 1998**

*Bestrijding burenlawaai*, 1998,

### **Sieburgh 2000**

C.H. Sieburgh, *Toerekening van een onrechtmatige daad*, Deventer: Kluwer 2000

### **Spier e.a. 2003**

J. Spier e.a. (red.), *Verbintenissen uit de wet en schadevergoeding*, Deventer: Kluwer 2003

### **TNO 2001**

TNO rapport Milieu & gezondheid 2001, *Overzicht van risico's, doelen en beleid*

### **Verheij 2005**

A.J. Verheij, Monografieën privaatrecht deel 4, *Onrechtmatige daad*, Deventer: Kluwer 2005

### **Vrielink 2001**

M. Vrielink, *Geschilprocessen over geluidshinder van burenen*, proefschrift U. Twente, 2001

### **Wieten 2007**

H.L.G. Wieten, *Procederen in eerste aanleg, derde druk*, Deventer: Kluwer 2007

## Rechtspraak

HR 13 maart 1936, NJ 1936, 415 (Watertoren)  
HR 29 januari 1937, NJ 1937, 570 (Voorste Stroom 3)  
HR 1937, NJ 1938, 517 (Nobel/Unitas)  
HR 21 maart 1952, NJ 1952, 171  
HR 28 april 1961, NJ 1961, 433  
HR 10 maart 1972, NJ 1992, 278 (vermeulen/Lekkerkerk)  
HR 29 maart 1985, NJ 1986, 84 (M`Barek/Van der Vloodt)  
HR 29 januari 1988, NJ 1988, 872  
HR 24 januari 1991, NJ 1992, 280 (Van Aken/ Heideman)  
HR 15 februari 1991, NJ 1992,639 (Aalscholwers)  
HR 3 mei 1991, NJ 1991, 476 (overwaaiende onkruidzaden)  
HR NJ 1992, 281 (Van Beek/Jansen)  
HR 29 oktober 1993, NJ 1994, 107 (Hanengekraai)  
HR 19 mei 1995, NJ 1995, 532  
HR 6 december 1996, NJ 1997, 207  
HR 18 september 1998, NJ 1999,69  
HR 12 maart 2004, RvdW 2004, 46

Hof Leeuwarden 14 juli 1999, NJ 2000, 80  
Hof Den Bosch, 12 september 2006, LJN AZ9622

Rechtbank Leeuwarden, 3 maart 2004, Zaak-/Rolnummer: 59310/HA ZA 03-522  
Rechtbank Alkmaar 06 juli 2005, 73172/HA ZA 04-485  
Rechtbank Amsterdam 25 september 2008 , LJN: BF5087, 405524 / KG ZA 08-1597  
Rechtbank Den Bosch 26 maart 2009, 188926/ KG ZA-09-141

Voorzieningenrechter Leeuwarden, 24 november 2006, 78542 / KG ZA 06-303  
Voorzieningenrechter Zwolle, 12 november 2008, LJN: BG5042, zaaknr 421645  
Rijdende rechter, 5 januari 2005, Zaaknummer: S03582, zaak: De Tingel Tangel

## Internet

[www.advocatengoossens.nl](http://www.advocatengoossens.nl)  
[www.books.google.nl](http://www.books.google.nl)  
[www.cbs.nl](http://www.cbs.nl)  
[www.geluidsforum.nl](http://www.geluidsforum.nl)  
[www.huurgeschil.nl](http://www.huurgeschil.nl)  
[www.lastpost.nl](http://www.lastpost.nl)  
[www.nsg.nl](http://www.nsg.nl)  
[www.rechtspraak.nl](http://www.rechtspraak.nl)  
[www.tno.nl](http://www.tno.nl)  
[www.vrom.nl](http://www.vrom.nl)  
[www.wikipedia.nl](http://www.wikipedia.nl)  
[www.who.int](http://www.who.int)